

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΑΙΤΙΑ, ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ
ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ»**

ΜΑΝΩΝΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ
ΒΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ : ΨΥΧΟΓΙΟΥ ΑΘΗΝΑ

ΠΑΤΡΑ, 2016

© 2016- *All rights reserved*

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΑΙΤΙΑ, ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ
ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ»**

**«BEHAVIOR PROBLEMS IN PRIMARY EDUCATION: CAUSES,
FREQUENCY AND METHODS OF TREATMENT OF THE PHENOMENON»**

ΜΑΝΩΝΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ
ΒΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ :
ΨΥΧΟΓΙΟΥ ΑΘΗΝΑ

Πτυχιακή εργασία για τη λήψη πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία από το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματών Υγείας και Πρόνοιας του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΤΕΙ) Δυτικής Ελλάδος.

Πάτρα Μάιος , 2016

***Η πτοχιακή εργασία των Μανόνα Σπυρίδων και Βλασόπουλου Λεωνίδα
εγκρίνεται:***

Υπογραφές

1. Ψυχογιού Αθηνά (επιβλέπουσα καθηγήτρια)

Μέλη εξεταστικής επιτροπής

2.

3.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της πτυχιακής μας εργασίας θα θέλαμε αρχικά να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας στην καθηγήτρια μας κ. Ψυχογιού για την υπομονή, την καθοδήγηση αλλά και τις χρήσιμες συμβουλές της σε όλη τη διάρκεια εκπόνησης της πτυχιακής μας εργασίας. Επίσης, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους γονείς μας, για την ψυχολογική υποστήριξη που μας παρείχαν καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αποτελείται από εννέα (9) κεφάλαια. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η μελέτη του φαινομένου των προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Η αναγκαιότητα της μελέτης προσδιορίζεται με βάση τη διαχρονική ανησυχία που προκαλούν τα προβλήματα συμπεριφοράς στην εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα:

Το πρώτο κεφάλαιο αποτελεί μια εισαγωγή όπου προσδιορίζεται το πρόβλημα, ο σκοπός της μελέτης και ορίζονται οι σημαντικότερες έννοιες.

Το δεύτερο κεφάλαιο περιλαμβάνει την εννοιολογική προσέγγιση της συμπεριφοράς και οι παράγοντες που την επηρεάζουν

Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται στα αίτια των προβλημάτων συμπεριφοράς των παιδιών ενώ το τέταρτο κεφάλαιο προσδιορίζει τα συνηθέστερα προβλήματα στις εκδηλώσεις της συμπεριφοράς.

Το πέμπτο κεφάλαιο αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους αντιμετωπίζονται τα προβλήματα συμπεριφοράς στα σχολεία παρουσιάζοντας τα μοντέλα παρέμβασης.

Το έκτο κεφάλαιο αναφέρεται στο ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στα προβλήματα συμπεριφοράς στα σχολεία.

Το έβδομο κεφάλαιο αποτελεί την αρχή του ερευνητικού μέρους όπου παρουσιάζεται η μεθοδολογία της έρευνας προσδιορίζοντας τα ερευνητικά μας ερωτήματα σχετικά με την άποψη των εκπαιδευτικών και των κοινωνικών λειτουργών για τα προβλήματα συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση με ερευνητικά ερωτήματα:

- Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των προβλημάτων συμπεριφοράς των παιδιών
- Επηρεάζουν οι εκπαιδευτικοί και το οικογενειακό περιβάλλον τη συμπεριφορά των παιδιών
- Κατά πόσο είναι σημαντική η συνεργασία των κοινωνικών λειτουργών και των εκπαιδευτικών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Το όγδοο κεφάλαιο αποτελεί την στατιστική ανάλυση και κωδικοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Στο ένατο κεφάλαιο προσδιορίζονται τα συμπεράσματα της έρευνας, της μελέτης που εκπονήθηκε και οι προτάσεις μας.

ABSTRACT

This project consists of nine (9) chapters. The purpose of this paper is to study the phenomenon of behavioral problems in primary education. The need for study determined based on the historical concern which cause behavior problems in education. More specifically:

The first chapter is an introduction where the problem is determined, the purpose of the study and the most important concepts are defined.

The second chapter includes conceptual approach behavior and factors affecting it

The third chapter deals with causes of children's behavior problems while the fourth chapter identifies the most common problems in the events of behavior.

The fifth chapter discusses the ways in which behavior problems are treated in schools presenting intervention models.

The sixth chapter deals with the role of social worker in behavioral problems in schools.

The seventh chapter is the beginning of the research part which presents the research methodology defining our research questions about the terms of teachers and social workers to behavior problems in primary education with research questions:

- What are the characteristics of children's behavior problems?
- Affect the teachers and the family environment of children's behavior?
- Is it important the cooperation of social workers and teachers in primary education

The eighth chapter is the statistical analysis and codification of research results.

In the ninth chapter identifies the conclusions of the research work conducted and recommendations.

Lastly follow the bibliography and online sources used as well as the Annex.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	6
ABSTRACT.....	7
ΜΕΡΟΣ Α: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1- ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	10
1.1 ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ	10
1.2 ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	10
1.3 ΟΡΙΣΜΟΙ ΕΝΝΟΙΩΝ.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2- ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ.....	12
2.1 Η ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	12
2.2 ΑΠΟΚΛΙΝΟΥΣΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΙ ΚΡΙΣΗ	13
2.3 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΛΙΝΟΥΣΑΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3-ΑΙΤΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ .	21
3.1 ΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ.....	21
3.2 ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ.....	21
3.3 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	22
3.4 ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΙΤΙΕΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4-ΣΥΝΗΘΕΣΤΕΡΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	24
4.1 ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ – ΥΠΕΡΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΔΕΠΥ). 24	
4.2 ΘΥΜΟΣ.....	25
4.3 ΑΝΥΠΑΚΟΗ – ΕΝΑΝΤΙΩΣΗ – ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ	25
4.4 ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΘΥΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	26
4.5 BULLYING : ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5-ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ.....	28
5.1 Η ΗΛΙΚΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	28
5.2 Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	28
5.3 ΤΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	29
5.3. 1 ΒΙΟΓΕΝΕΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ	29
5.3.2 ΨΥΧΟΔΥΝΑΜΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ	29
5.3. 3 ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ.....	30
5.3. 4 ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ.....	30
5.3. 5 ΤΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ	30
5.3.6 ΤΟ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΣΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ	31

6.2 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	34
6.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΥΜΠΕΡΕΦΟΡΑΣ	
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6- Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ</u>	32
<u>6.1 ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ</u>	32
ΡΙΦΟΡΑΣ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	35
ΜΕΡΟΣ Β :ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	37
7.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	37
7.2 ΒΑΣΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	37
7.3 ΕΙΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	37
7.4 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ.....	38
7.5 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΕΙΓΜΑ.....	38
7.5.1 Χαρακτηριστικά δείγματος.....	39
7.5.2 Μέθοδος δειγματοληψίας.....	39
7.6 ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	39
7.7 ΤΟΠΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	40
7.8 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 – ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9	76
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	76
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΜΕΛΕΤΗΣ	78
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	79
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	80
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1.....	83
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ	83
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2.....	88
ΡΑΒΔΟΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΠΙΤΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	88

ΜΕΡΟΣ Α: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1- ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Η σχολική τάξη δεν αποτελεί μια απλή συνάθροιση ατόμων, αλλά ένα κοινωνικό σύστημα με ιδιαίτερη διάρθρωση, μια ομάδα που εμφανίζει σταθερά χαρακτηριστικά, όμοια με άλλες τάξεις, συγχρόνως όμως και αρκετές ιδιαιτερότητες. Η ομάδα αυτή παρουσιάζει μια «*τυπική δομή*», γιατί η ομαδοποίηση των μαθητών γίνεται με βάση εξωτερικούς παράγοντες, που είναι όμως και «*λειτουργική*», με την έννοια ότι τα μέλη της έχουν μεταξύ τους σχέσεις επικοινωνίας, καθώς οι μαθητές που συμμετέχουν σ' αυτή μοιράζονται ορισμένες λειτουργίες ή «*ρόλους*» και αποκτούν την αίσθηση μιας ιδιαίτερης ταυτότητας.

Ο ρόλος των μελών της ομάδας καθορίζεται με βάση νόρμες, που προσδιορίζουν και τη διαδικασία της αλληλεπίδρασης. Στις περιπτώσεις που η σχολική δομή είναι αυταρχική, δηλαδή οι νόρμες είναι προκαθορισμένες και επιβάλλονται «*εκ των άνω*», το δίκτυο της επικοινωνίας οργανώνεται με βάση το σχήμα της πυραμίδας. Αντίθετα, όπου η δομή είναι δημοκρατική, το οργανωτικό σχήμα είναι αυτό του κύκλου. Ωστόσο, στο εσωτερικό της ομάδας διαμορφώνονται και αυθόρμητες ή ανεπίσημες ομαδοποιήσεις, συνιστώντας έτσι την «*άτυπη δομή*» της τάξης, η οποία επηρεάζει περισσότερο ή λιγότερο τις επαφές και τους ρόλους μεταξύ των μελών της τάξης. Αν τα κριτήρια για τη διαμόρφωση των υποομάδων στο εσωτερικό της «*τυπικής δομής*» είναι απλώς η αμοιβαία συμπάθεια μεταξύ των μελών τους, το δίκτυο επικοινωνίας της τάξης δεν επηρεάζεται σοβαρά. Οι «*κλίκες*», όμως, μπορεί να συγκροτούνται με βάση την έλλειψη ικανοποίησης ή τη δυσαρέσκεια, οπότε δημιουργούνται συστήματα αντίθετων δυνάμεων με αντίρροπους ρόλους, σκοπούς και προοπτικές. Η τάξη, λοιπόν, αποβλέπει στη συνοχή, ενώ οι κλίκες στη διάσπαση και τη διάλυση, γι' αυτό και δημιουργούνται σοβαρά προβλήματα στην ενδοταξική επικοινωνία. (Κανδαράκης, 2004)

1.2 ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η μελέτη των προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και η διερεύνηση των απόψεων των κοινωνικών

λειτουργιών και των δασκάλων σχετικά με την προβληματική συμπεριφορά των παιδιών .

1.3 ΟΡΙΣΜΟΙ ΕΝΝΟΙΩΝ

Προβλήματα συμπεριφοράς: Τα προβλήματα συμπεριφοράς χαρακτηρίζονται από αρνητισμό, έλλειψη συνεργατικής διάθεσης, ανυπακοή, προκλητική συμπεριφορά. Τα παιδιά παρουσιάζουν δυσκολία στη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του σχολείου ή τους κανόνες του σπιτιού. Δεν διατηρούν την ψυχραιμία τους, καυγαδίζουν ενώ παράλληλα ψεύδονται. (Molnar et al, 1998)

Προβληματική συμπεριφορά: όταν η συμπεριφορά είναι διαφορετική από εκείνη που θεωρείται κανονική για μια ορισμένη ηλικία και η οποία επεμβαίνει σημαντικά τόσο στην ανάπτυξη και εξέλιξη του παιδιού, όσο και στη ζωή των άλλων (Καλαντζή-Αζίζι 1996).

Παρεκκλίνουσα συμπεριφορά ή παραβατικότητα: Η νεανική ή ανήλικη παραβατικότητα είναι ένα πολυσύνθετο φαινόμενο με πολλές όψεις: φαινόμενο ατομικό, διατομικό και κοινωνικό. Αποτελεί σημείο που διασταυρώνονται ψυχολογικές και κοινωνιολογικές έννοιες. Έννοιες που αφορούν τον ανήλικο, την προσωπικότητά του, το πλαίσιο μέσα στο οποίο κοινωνικοποιείται, την επαφή του με τους κρατικούς φορείς εξουσίας (σύστημα δικαιοσύνης, επιμελητές ανηλίκων, αστυνομικές αρχές), την αντιμετώπιση απ' αυτούς, καθώς και την επίσημη αντίδραση της πολιτείας απέναντι σ' αυτούς που παραβαίνουν κοινωνικούς και νομικούς κανόνες. Στις πιο συνηθισμένες δραστηριότητες παραβατικής συμπεριφοράς περιλαμβάνονται η κλοπή, οι βανδαλισμοί, η ληστεία κλπ.

Βία : Η βία αναφέρεται στις πράξεις της επιθετικότητας και της κατάχρησης που προκαλεί ή σκοπεύει να προκαλέσει τον εγκληματικό τραυματισμό ή τη ζημιά στα πρόσωπα, και (σε μια μικρότερη έκταση) τα ζώα και την περιουσία. (Κανδαράκης, 2004)

Ανυπακοή: Ο μαθητής εσκεμμένα (με ενεργητικό ή παθητικό τρόπο) δεν εκδηλώνει τη συμπεριφορά που υποδεικνύεται από ενήλικες που αντιπροσωπεύουν μια μορφή εξουσίας. Η ανυπακοή δεν περιορίζεται στη συμπεριφορά άρνησης αλλά περιλαμβάνει την αδυναμία του παιδιού να ακολουθήσει κανόνες και εντολές. (Κανδαράκης, 2004)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2- ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

2.1 Η ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Συμπεριφορά είναι κάθε πράξη ή αντίδραση του παιδιού, η οποία μπορεί να παρατηρηθεί και να περιγραφεί, καθώς και ο τρόπος που αυτή εκδηλώνεται, με την οποία δηλώνονται ή υπονοούνται η στάση του και οι διαθέσεις του προς τον εαυτό του ή προς το περιβάλλον.

Η αντίδραση των μαθητών που σχετίζεται με τη συμπεριφορά τους μπορεί να εκδηλώνεται με πολλές μορφές όπως:

• συμβολική έκφραση αντίθεσης, π.χ. αλκοόλ, κάπνισμα, προκλητική εμφάνιση – ενδυμασία,

• στρατηγικές για την εξασφάλιση ζωτικού χώρου και χρόνου, π.χ. κοπάνες, πλάκες, χαβαλές, αδιαφορία, παθητικότητα, άρνηση συνεργασίας ή παροχής βοήθειας,

• βία προς τους συμμαθητές, τους εκπαιδευτικούς και το σχολείο, π.χ. λεκτικές προκλήσεις, μείωση συμμαθητών ή εκπαιδευτικών, απειθαρχία, αναστάτωση, βιαιοπραγία, ρύπανση ή βανδαλισμοί.

Οι μορφές αυτές, σε συνδυασμό με τις συνθήκες, τις περιστάσεις και τα πρόσωπα, επηρεάζουν και το «στυλ» της σύγκρουσης, το οποίο μπορεί να ταξινομηθεί στις εξής κατηγορίες:

• αποδοχή της επιθετικότητας και υποταγή,
• αποφυγή της αντιμετώπισης,
• επιθετική αντίδραση (αντεπίθεση),
• αναζήτηση «διαμεσολαβητή», για να ελέγξει τη σύγκρουση και να δώσει λύση,

• ανάλυση των αιτίων και των περιστάσεων. (Κάκουρος, Μανιαδάκη, 2002)

Η ενδογενής σχολική επιθετικότητα μπορεί να αντιμετωπιστεί με τους εξής τρόπους:

α) Σε επίπεδο σχολικής τάξης:

- δεν προκαλείται βία, αντιμετωπίζονται όλοι με σεβασμό
- βασικό είναι να διακόπτεται η ένταση και να διατίθεται χρόνος για συζήτηση.

- υπενθυμίζονται οι κανόνες και συζητείται να πραγματοποιείται από όλους η εφαρμογή τους.

β) Σε επίπεδο σχολείου:

- παρέχεται ασφάλεια και είναι βασική η ενημέρωση, η ένταξη και η επικοινωνία μεταξύ των μαθητών

- παρέχονται ευκαιρίες εκτόνωσης, όπως είναι για παράδειγμα η ενσωμάτωση στο σχολικό χρόνο ευκαιριών συζήτησης για τη βία ή τη διοργάνωση εκδηλώσεων (ποτιστικών, αθλητικών κ.ά.)

- πραγματοποιείται η κατάλληλη εκπαίδευση και διαπαιδαγώγηση των μαθητών
- προωθείται η ενδοσχολική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και η ανάληψη δράσεων για τη βελτίωση του σχολείου

- οικοδομούνται συνεργατικές σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, γονέων και μαθητών.

Οι συμπεριφορές οι οποίες είναι αντιδραστικές είναι σκόπιμο να τερματίζονται με βάση:

- την παροχή εμπιστοσύνης μέσα σε κλίμα σεβασμού

- τον καταμερισμό ευθυνών

- την επίλυση των προβλημάτων με δικαίωμα επιλογής της λύσης

- την εξήγηση των πιθανών συνεπειών

- την αξιοποίηση της εμπειρίας από τις συνέπειες

- τη χρήση τεχνικών για την ενθάρρυνση της αντιμετώπισης των προβλημάτων.

(Κάκουρος, Μανιαδάκη, 2002)

2.2 ΑΠΟΚΛΙΝΟΥΣΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΙ ΚΡΙΣΗ

Τα συνηθέστερα προβλήματα που εμφανίζουν τα παιδιά του δημοτικού και συχνά αλληλοσχετίζονται ή κι αλληλεπικαλύπτονται μεταξύ τους, δίνονται στον παρακάτω πίνακα. (Νόβα- Καλτσούνη, 2001)

<u>ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΟΥ</u> <u>ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u>	<u>ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ</u>
Διάσπαση προσοχής-Υπερκινητικότητα- Παρορμητικότητα	Διάσπαση προσοχής Παρορμητικότητα Αυξημένη δραστηριότητα
Αντικοινωνική συμπεριφορά	Επιθετικότητα Μη συνεργατικότητα Εναντίωση Θυμός /ξέσπασμα Απομόνωση Bullying Προβλήματα με τις διαπροσωπικές σχέσεις
Διαταραχές Συναισθήματος & Διάθεσης	Άγχος Λύπη Φοβίες Χαμηλή αυτοεκτίμηση Αλλαγές διάθεσης
Προβλήματα Ανάπτυξης και Νευρολογικά προβλήματα	Αυτισμός Νοητική Υστέρηση Μαθησιακές δυσκολίες
Συμπεριφορές που προκύπτουν από ασθένειες	Σωματικά συμπτώματα

2.3 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΛΙΝΟΥΣΑΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Αρχικά, σημαντικό ρόλο στην αποκλίνουσα συμπεριφορά παίζουν οι **κοινωνικοί** παράγοντες στους οποίους περιλαμβάνονται και οι **οικονομικοί**. Σε αυτούς τους παράγοντες διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο η υφιστάμενη οικονομική κατάσταση που επικρατεί στη χώρα τα τελευταία χρόνια. Τα παιδιά που προέρχονται

από οικογένειες με χαμηλό εισόδημα φαίνεται να είναι περισσότερο επιρρεπή και να παρουσιάζουν αποκλίνουσα συμπεριφορά. (Κανδαράκης, 2004)

Άλλοι παράγοντες είναι οι **πολιτισμικοί**. Ο εκσυγχρονισμός κάποιων παραδοσιακών κοινωνιών και οι απότομες αλλαγές μπορεί να μεταβάλλουν και τις αντιλήψεις των νέων για την πραγματικότητα.

Ένας ακόμη παράγοντας θεωρείται η **αστικοποίηση**. Τα υψηλά ποσοστά νεανικής εγκληματικότητας κυρίως εμφανίζονται σε αστικές κοινωνίες καθώς τα χαρακτηριστικά του αστικού περιβάλλοντος είναι ευνοϊκά για την ανάπτυξη τέτοιου είδους μορφών συμπεριφοράς που απορρέουν κυρίως από την αποδυνάμωση των πρωτογενών κοινωνικών σχέσεων, και το πλεονέκτημα που προσδίδει η ανωνυμία.

Όσον αφορά το ρόλο της οικογένειας έχει παρατηρηθεί ότι τα παιδιά που λαμβάνουν τη σωστή επιτήρηση των γονέων είναι λιγότερο πιθανό να εμπλακούν σε εγκληματικές δραστηριότητες. Αντιθέτως οι συνθήκες σε μία δυσλειτουργική οικογένεια, που χαρακτηρίζεται από συγκρούσεις, ανεπαρκή άσκηση γονικού ελέγχου, ασθενείς εσωτερικούς δεσμούς και πρόωρη απονομή αυτονομίας στο παιδί συνδέονται πολλές φορές με την παραβατικότητα.

Οι σταδιακές αλλαγές που υπόκειται μάλιστα ο κοινωνικός θεσμός της οικογένειας, όπως η αύξηση των μονογονεϊκών οικογενειών είναι εξίσου υπεύθυνες. Για παράδειγμα ένα αγόρι μεγαλωμένο σε μία μονογονεϊκή οικογένεια από την οποία το αντρικό πρότυπο απουσιάζει μπορεί να οδηγηθεί σε αναζήτηση πατρικού προτύπου και να συμμετέχει σε παραβατικές ομάδες συνομηλίκων του. Βασικό, άλλωστε, χαρακτηριστικό αυτών των ομάδων είναι ο ορισμός ανδρικών ρόλων και η συμβολή στην απόκτηση χαρακτηριστικών, όπως η σκληρότητα και η δύναμη. (Κάκουρος, Μανιαδάκη, 2002)

Ο **αποκλεισμός** είναι ακόμη ένας παράγοντας που ωθεί τους νέους στην αποκλίνουσα συμπεριφορά. Ο λόγος που οι νέοι εντάσσονται σε κάποια παραβατική ομάδα είναι διότι αισθάνονται ότι γίνονται αποδεκτοί από ένα σύνολο ατόμων, ομαδοποιούνται και αποκτούν το αίσθημα της ασφάλειας και της προστασίας. Επιπρόσθετα, αναπτύσσουν την γνώση της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και έχουν ίση θέση και ίσες ευκαιρίες με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας. (Κανδαράκης, 2004)

Άλλος ένας παράγοντας που παίζει ουσιαστικό ρόλο είναι αυτός των **μέσων μαζικής ενημέρωσης**. Έρευνες έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι νέοι παρακολουθώντας τη βία τείνουν να συμπεριφέρονται περισσότερο επιθετικά. Τα θεάματα βίας και η επιθετική ενέργεια μπορούν εύκολα να μεταφερθούν στην

καθημερινή ζωή ωθώντας τους εφήβους να την ασκήσουν προσωρινά ή μόνιμα από αρκετές ώρες ως αρκετές μέρες. Οι νέοι που εκτίθονταν καθημερινά στα προγράμματα βίας αρχίζουν να τη χρησιμοποιούν και οι ίδιοι θεωρώντας ότι είναι ένας τρόπος αποκατάστασης της δικαιοσύνης. (<http://www.dkoykis.gr/για-κάθε-δυσκολία-υπάρχει-λύση-3/προβλήματα-συμπεριφοράς-εναντιωτική/>).

Οι Ενδοατομικοί Παράγοντες :

α. *Δυσκολίες Ιδιοσυγκρασίας / Χαρακτήρα.* Μακροχρόνιες έρευνες (Μπίκος, 1990) έχουν δείξει ότι δυνατά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, όπως η κοινωνικότητα, η αισιοδοξία, η εκφραστικότητα, η ενσυναίσθηση, η αυτοπεποίθηση, η πίστη, το εσωτερικό κέντρο ελέγχου, η αξιοποίηση υποστηρικτικού δικτύου, σχετίζονται θετικά με την καλή απόδοση του παιδιού σε ακαδημαϊκά και σχολικά πλαίσια και με πιθανά στρεσογόνα γεγονότα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας των Bromley, Johnson και Cohen (2006), στην οποία συμμετείχαν 688 μητέρες από τη Νέα Υόρκη και τα παιδιά τους σε συνεντεύξεις όταν τα παιδιά ήταν 16 ετών και όταν ήταν κατά μέσο όρο 22 ετών, οι έφηβοι που έχουν δυνατά στοιχεία προσωπικότητας (personality strengths) διατρέχουν μειωμένο κίνδυνο για εκδήλωση ψυχιατρικών διαταραχών, προβλημάτων στο χώρο του σχολείου και της εργασίας, βίαιων και εγκληματικών συμπεριφορών και διαπροσωπικών δυσκολιών στην νεαρή ενήλικη περίοδο.

β. *Παρορμητικότητα –Αυτοέλεγχος:* Στους ατομικούς παράγοντες επικινδυνότητας, η ανικανότητα του ανήλικου να ελέγξει στοιχειωδώς την συμπεριφορά του, συνδέεται με την παραβατικότητα. Η παρορμητικότητα θεωρείται από κάποιους ως το κύριο στοιχείο της προσωπικότητας που προβλέπει την παραβατικότητα αφού εμποδίζει τους νεαρούς να λαμβάνουν υπόψη τις μακρόχρονες επιπτώσεις των πράξεων τους, να μην έχουν αυτό-έλεγχο και να αποζητούν άμεση ικανοποίηση. Η παρορμητικότητα στις κλινικές κατηγορίες εμπίπτει στη Διαταραχή Ελαττωματικής Προσοχής/Υπερκινητικότητας, και γίνεται ειδική μνεία στον Προεξάρχοντα Υπερκινητικό-Παρορμητικό Τύπο. (American Psychiatric Association, 2013).

Τα αγόρια είναι πιο πιθανό να είναι παρορμητικά και στατιστικά αναπτύσσουν πιο συχνά Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής/Υπερκινητικότητας. Παρόλα αυτά, δεν είναι ξεκάθαρο κατά πόσο αυτά τα στοιχεία προσωπικότητας είναι αποτέλεσμα «δυσλειτουργίας του εγκεφάλου» ή αποτέλεσμα των γονικών επιδράσεων ή άλλων κοινωνικών παραγόντων. Επίσης, υποστηρίζεται ότι η παρορμητικότητα, η ανικανότητα για αναβολή της ευχαρίστησης, η επιθετικότητα, η ανησυχία και η

οριακή νοημοσύνη, είναι ατομικοί παράγοντες επικινδυνότητας στην εκδήλωση παραβατικότητας. (Farrington, 2002).

γ. *Νοημοσύνη*: Η νοημοσύνη αφορά την γενική ικανότητα του ατόμου να δρα σκόπιμα, να σκέπτεται λογικά και να αντιμετωπίζει με αποτελεσματικότητα το περιβάλλον του να γνωρίζει και να καταλαβαίνει τον εαυτό του, τις δυνατότητες και τα όρια του και να ασκεί αυτοέλεγχο. Η μη ικανότητα προσαρμογής στο περιβάλλον, η έλλειψη αυτοέλεγχου, η αδυναμία να γνωρίζει τα όρια και τις δυνατότητές του είναι γνωρίσματα των ανηλικών παραβατών. Η αυθαίρετη εξίσωση των παραβατικών εφήβων ως άτομα με χαμηλή νοημοσύνη θα ήταν σοβαρό λάθος. Ωστόσο υπάρχει υψηλή συσχέτιση μεταξύ υποβαθμισμένων πτυχών νοημοσύνης με ελλείψεις δεξιότητες και ικανότητες στη ζωή του εφήβου με αποκλίνουσα συμπεριφορά. Όταν υφίσταται χαμηλή νοημοσύνη, αυτή οδηγεί σε χαμηλές επιδόσεις, χαμηλές εκπαιδευτικές προσδοκίες και απουσία σχολικής συνοχής, παράγοντες επικινδυνότητας για την παραβατικότητα. (Walklate, 2003)

δ. *Αυτοεκτίμηση*: Η αυτοεκτίμηση θεωρείται από πολλούς ερευνητές ένας σημαντικός παράγοντας, ικανός να επηρεάσει τη συμπεριφορά παιδιών σχολικής και εφηβικής ηλικίας. Οι έφηβοι με χαμηλή αυτοεκτίμηση προσπαθούν να ενισχύσουν την αυτοεκτίμησή τους στο σχολείο με πολλούς τρόπους, ένας από τους οποίους είναι η συναναστροφή με συνομηλίκους με αποκλίνουσα συμπεριφορά και στη συνέχεια η υιοθέτηση παρόμοιων συμπεριφορών που μπορεί να οδηγήσουν σε παραβατικότητα. Αναγνωρίζονται από τη διεθνή βιβλιογραφία τρεις όψεις που συνδυάζονται στο σύνολο των αυτοεκτιμήσεων του ατόμου: ι) ο πραγματικός εαυτός (actual self), ιι) ο ιδανικός εαυτός (ideal self) και ιιι) ο δοτικός εαυτός (ought self). Οι παραπάνω τρεις εαυτοί είναι δυνατόν να βιώνονται διαφορετικά από το ίδιο το άτομο και από τους άλλους. Όσο μεγαλύτερη είναι η διαφορά ανάμεσα στον ιδανικό εαυτό και τον πραγματικό, τόσο χαμηλότερη είναι η αυτοεκτίμηση του ατόμου. (Κάκουρος, Μανιαδάκη, 2002)

ε. *Ψυχική ανθεκτικότητα –επάρκεια (resilience)*: Η ψυχική ανθεκτικότητα ή επάρκεια αφορά την εσωτερική ανθεκτικότητα ενός ατόμου και την ικανότητα του να αντεπεξέρχεται στις δυσκολίες, τραύματα και προκλήσεις που παρουσιάζονται στη ζωή του, ανεξάρτητα από την παρουσία ή απουσία υποστηρικτικού περιβάλλοντος. Παράλληλα ένας ορισμός που έχει αποδοθεί αφορά τη δυνατότητα καλής προσαρμογής σε συνθήκες έντονου ή παρατεταμένου στρες. Στους ανήλικους παραβάτες, η απουσία ψυχικής ανθεκτικότητας ή επάρκειας, έχει ως αποτέλεσμα την

συμμετοχή τους σε δραστηριότητες με αποκλίνουσα συμπεριφορά. Σύμφωνα με μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί έχει παρατηρηθεί ότι οι γονείς στην Ελλάδα θεωρούν τα παιδιά τους ψυχολογικά επαρκή, όταν χαρακτηρίζονται από αξίες όπως το φιλότιμο, είναι συναισθηματικά ώριμα και έχουν αυτοεκτίμηση και εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και ότι οι δάσκαλοι και ειδικοί συμφωνούν ότι το ψυχολογικά επαρκές παιδί έχει δυνατότητα αυτοελέγχου και διαχείρισης συναισθημάτων, επενδύει στη μάθηση, στην εξερεύνηση και στις σχέσεις με άλλα παιδιά.

(http://www.familyviolence.gov.cy/upload/research/erevna_2009june_aksiologisi.pdf)

στ. Το φύλο: Η νεανική παραβατικότητα παρουσιάζεται δυσανάλογα σε ποσοστά στα αγόρια. Έρευνες κατέδειξαν ότι η αντίληψη του ανδρισμού στα αγόρια σχετίζεται με την παραβατικότητα. Το να είναι σκληροί, ισχυροί, επιθετικοί, τολμηροί και ανταγωνιστικοί οι νέοι θεωρούν ότι έτσι εκφράζουν τον ανδρισμό τους. Η ταύτιση με αυτές τις αντιλήψεις αυξάνει στα αγόρια την πιθανότητα να εκδηλώσουν αντικοινωνική και εγκληματική συμπεριφορά. Πέραν των βιολογικών και ψυχολογικών παραγόντων, είναι καθοριστική η επίδραση του τρόπου που οι γονείς μεγαλώνουν αυτά τα αγόρια και το ρόλο που τους αποδίδουν στη σεξουαλική τους ταυτότητα. (Walklate, 2003)

Ως προς τις διαφορές που παρατηρούνται ανάμεσα στα αγόρια και τα κορίτσια η επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας δείχνει ότι τα αγόρια πιθανώς είναι πιο ευάλωτα στο στρες από ότι τα κορίτσια και η επιθετικότητα που επιδεικνύουν αποτελεί εξωτερικευση προβλημάτων στρες. Επίσης, ορισμένες έρευνες ερμηνεύουν το ίδιο φαινόμενο με τη θεωρία της Κοινωνικής Μάθησης και στα πρότυπα που παρατηρούν, ιδιαίτερα του πατέρα. Ωστόσο, τα κορίτσια αναπτύσσουν αντικοινωνικά πρότυπα συμπεριφοράς αλλά η επιθετικότητά τους εσωτερικεύεται και μετατρέπεται σε σωματικές ενοχλήσεις. Η γενίκευση της άποψης ότι είναι βιολογικά προσδιορισμένες οι διαφορές των φύλων ως προς την επιθετικότητα συζητείται μεν αλλά δεν υποστηρίζεται έντονα από τους ερευνητές, που ρίχνουν έτσι το βάρος στην κοινωνική αλληλεπίδραση.

(http://www.familyviolence.gov.cy/upload/research/erevna_2009june_aksiologisi.pdf)

Επίσης, στις περισσότερες έρευνες (Siegel & Senna, 2000), διαπιστώνεται ότι τα αγόρια καταφεύγουν σε πράξεις βίας, εκφοβισμού και επιθετικότητας στους σχολικούς χώρους περισσότερο από τα κορίτσια. Έχει παρατηρηθεί ότι οι σωματικές μορφές βίας είναι αυξημένες στις κατώτερες σχολικές βαθμίδες, εντοπίζοντας έτσι ένα μέρος του προβλήματος της επιθετικότητας στις επιδράσεις του φύλου και της

ηλικίας. Αν και τα κορίτσια που εμπλέκονται σε παραβατικές συμπεριφορές αποτελούν τη μειονότητα, εντούτοις παρατηρείται αύξηση σε σχέση με τα στοιχεία προηγούμενων χρονικών περιόδων. Οι διαφορές που παρατηρούνται ανάμεσα σε αγόρια και κορίτσια, συνδέονται με τη διαδικασία κοινωνικοποίησης και του πολιτισμικού πλαισίου. Σύμφωνα με έρευνα (Παπαδόπουλος και συν, 2002) που πραγματοποιήθηκε σε μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου η νεανική παραβατικότητα των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα, αφορά κυρίως ελαφριάς μορφής παραβάσεις και συσχετίζεται με το φύλο και τη σχολική επίδοση. Συγκεκριμένα, τα αγόρια υπερέχουν στατιστικώς σημαντικά από τα κορίτσια σε σχέση με την εμπλοκή τους σε παραβατικές δραστηριότητες, με μόνη εξαίρεση την αγορά ηρεμιστικών – υπνωτικών χαπιών για προσωπική χρήση. Επιπλέον στην πιο πάνω έρευνα παρατηρήθηκε μια αρνητική συσχέτιση ανάμεσα στη σχολική επίδοση και την νεανική παραβατικότητα, δηλαδή όσο πιο χαμηλή ήταν η σχολική επίδοση τόσο πιο ψηλός ήταν ο βαθμός της παραβατικότητας.

ζ. *Σχολική Επίδοση – Σχολική Επιτυχία / Αποτυχία*: Σύμφωνα με έρευνες (Πετρόπουλος, 2000) που έχουν πραγματοποιηθεί έχει παρατηρηθεί ότι η αποτυχία στο σχολείο καθώς επίσης και η απουσία από το σχολικό περιβάλλον αυξάνουν τις πιθανότητες να εμπλακούν οι νέοι σε περιθωριακές και αποκλίνουσες δραστηριότητες.

Επίσης από έρευνες παρατηρήθηκε ότι:

- Τα παιδιά με διαταραχές διαγωγής έχουν συχνά χαμηλότερη ευφυΐα και παρουσιάζουν χαμηλότερη σχολική επίδοση από τους μη παραβάτες. Οι ισχυρότερες συσχετίσεις παρατηρούνται μεταξύ ικανότητας ανάγνωσης και αποκλίνουσας συμπεριφοράς.
- Η αντικοινωνική συμπεριφορά στην τάξη οδηγεί στη σχολική αποτυχία και στην εγκατάλειψη του σχολείου.
- Η σχολική αποτυχία οδηγεί σε χαμηλή αυτοεκτίμηση, περισσότερες συναισθηματικές διαταραχές και προβλήματα στο σχολείο που πιθανώς οδηγούν στην αντικοινωνική συμπεριφορά.
- Γνωστικά ελλείμματα και διαταραχές της συμπεριφοράς οφείλονται στην ίδια αιτιολογία.

(http://www.familyviolence.gov.cy/upload/research/erevna_2009june_aksiologisi.pdf)

Συνεχίζοντας, αξίζει να αναφερθεί ότι από μελέτες που έχουν γίνει δείχνουν, ότι ένας σημαντικός αριθμός ανηλίκων με αποκλίνουσα συμπεριφορά και εγκληματικότητα είναι άτομα τα οποία:

- α. Έχουν κακοποιηθεί και καταπιεστεί στις μικρές ηλικίες από το σπίτι.
- β. Έχουν βιώσει παραμέληση και, σε μερικές περιπτώσεις, εγκατάλειψη από το σπίτι. Πολλά από τα παιδιά αυτά είναι παιδιά διαζευγμένων γονέων ή μεγαλώνουν σε ιδρύματα.
- γ. Μεγαλώνουν σε οικογενειακό περιβάλλον, στο οποίο καθημερινά ζουν βίαιες σκηνές στις σχέσεις των γονέων τους, ή γίνονται μάρτυρες ανάλογων παραβατικών ή εγκληματικών συμπεριφορών των γονέων τους.
- δ. Μεγαλώνουν σε οικογένειες με νοσηρό κοινωνικό και ψυχολογικό κλίμα και έχουν πολλά ψυχικά τραύματα.

(http://www.familyviolence.gov.cy/upload/research/erevna_2009june_aksiologisi.pdf)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3-ΑΙΤΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Τα αίτια των προβλημάτων συμπεριφοράς των παιδιών καθορίζονται από πολλούς παράγοντες οι οποίες συνδέονται τόσο με τα χαρακτηριστικά του κάθε παιδιού όσο και με τις συνθήκες που επικρατούν στο περιβάλλον τους. Όσον αφορά τα ατομικά χαρακτηριστικά θα πρέπει αρχικά να διερευνάται η πιθανότητα ένδειξης κάποιας ψυχικής νόσου. Αυτό θεωρείται πολύ σημαντικό καθώς η αντιμετώπιση τους θα είναι εντελώς διαφορετική. Πιο συγκεκριμένα:

3.1 ΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ

Είναι προφανές ότι αναπηρίες αυτές καθ' αυτές δεν αποτελούν πάντοτε αιτίες πρόκλησης προβλημάτων συμπεριφοράς. Η επίδραση των σωματικών αναπηριών στα προβλήματα συμπεριφοράς πρέπει να ερμηνευτεί ως αποτέλεσμα: των πιέσεων και των ματαιώσεων που συχνά δέχεται το παιδί με σωματικές αναπηρίες, όταν προσπαθεί να επιλύει τα καθημερινά του προβλήματα και να ικανοποιεί τις καθημερινές κοινωνικές και συναισθηματικές του ανάγκες. (Slavin, 2007)

3.2 ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Οι συναισθηματικοί παράγοντες (αυτοί που συνδέονται με τις συγκινήσεις και την προσωπικότητα) αποτελούν δυναμικά ισχυρές επιδράσεις πάνω στη συμπεριφορά των παιδιών. Υπάρχουν σημαντικές μεταβλητές προσωπικότητας που μπορεί να παίξουν ρόλο σ' αυτά που διαδραματίζονται στα παιδιά. Η εμφάνιση των προβλημάτων συμπεριφοράς συνδέεται με την ιδιοσυγκρασία του παιδιού και με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του. Ένα παιδί με την τάση να ενθουσιάζεται, να εκνευρίζεται, να ανησυχεί, είναι φανερό πως θα βιώσει τα γεγονότα της ζωής διαφορετικά από το ήρεμο και ατάραχο παιδί. (Κανδαράκης, 2004)

3.3 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Η οικογένεια είναι ο πρωταρχικός φορέας κοινωνικοποίησης και τα χαρακτηριστικά της επιδρούν αποφασιστικά στην κοινωνικοποίηση του ατόμου. Η θέση της οικογένειας στην κοινωνική διαστρωμάτωση εξοπλίζει σε σημαντικό βαθμό το παιδί με αντίστοιχες ικανότητες και προοπτικές. Η διαμονή (πόλη-επαρχία) της οικογένειας, παρά τις έντονες τάσεις εξομοίωσης κατά τις τελευταίες δεκαετίες, επηρεάζει επίσης την κοινωνικοποίηση.

Η αλληλεπίδραση τόσο των δομικών όσο και των λειτουργικών οικογενειακών χαρακτηριστικών (με σημαντικότερα την οικογενειακή ατμόσφαιρα, τις οικογενειακές σχέσεις και τις γονεϊκές πρακτικές ανατροφής των παιδιών) σε συνδυασμό με τη θέση της οικογένειας στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο, καθώς και την επίδραση που ασκείται σε αυτή από τους διάφορους εξωγενείς παράγοντες δημιουργούν τη βάση για την κατανόηση και την ερμηνεία των προβλημάτων συμπεριφοράς. (Κανδαράκης, 2004)

3.4 ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΙΤΙΕΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Επίσης, αξίζει να αναφερθούν περαιτέρω αιτίες για την εμφάνιση των προβληματικών συμπεριφορών στα παιδιά και περιλαμβάνουν περισσότερα από ένα από τα παρακάτω στοιχεία:

• Οικογενειακά προβλήματα ή/και αλλαγές, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν διαζύγιο, κάποια μετακόμιση, απώλεια, οικονομικά προβλήματα, ή και τη γέννηση ενός αδερφού.

• Αναζήτηση προσοχής. Συχνά τα μικρά παιδιά αναζητούν την προσοχή των σημαντικών άλλων (γονέων και δασκάλων) με οποιοδήποτε τρόπο, κάτι που συχνά τα κάνει να συμπεριφέρονται άσχημα, αφού συνήθως οι μεγάλοι ασχολούνται και δίνουν προσοχή στις άσχημες συμπεριφορές των παιδιών παρά στις καλές.

• Μίμηση προτύπων. Γονείς, δάσκαλοι και άλλοι σημαντικοί από τον περίγυρο των παιδιών, αποτελούν αναμφίβολα πρότυπα μίμησης για τα παιδιά. Η συμπεριφορά των ενηλίκων συχνά αντιγράφεται από τα παιδιά.

• Κοινωνικά-οικονομικά προβλήματα μέσα στην οικογένεια και διακρίσεις λόγω πολιτισμικών ή και άλλων διαφορών.

• Καταστάσεις χρόνιων ή/και οξέων ασθενειών των παιδιών. Συχνά η ύπαρξη ασθενειών κάνει τα παιδιά να απομονώνονται ή και να χάνουν την αυτοπεποίθησή τους. Επίσης, συχνά τα κάνει αρκετά ανήσυχα ή και εναντιωτικά.

• Σχολικές δυσκολίες, οι οποίες συνήθως αναφέρονται στις μαθησιακές δυσκολίες, αφού πρόκειται για αρκετά σύνηθες πρόβλημα με πολλές ατομικές και διαπροσωπικές συνέπειες.

• Η φύση της πειθαρχίας που επιβάλλεται στα παιδιά, είναι ακόμη ένας παράγοντας που συχνά μπορεί να οδηγήσει σε προβλήματα συμπεριφοράς. Η πολύ αυστηρή πειθαρχία από τη μια, αλλά και η παντελής έλλειψη ορίων από την άλλη, μπορούν να οδηγήσουν τα παιδιά να εκδηλώσουν προβληματικές συμπεριφορές.

• Τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά των παιδιών, η ιδιοσυγκρασία και η προσωπικότητά τους παίζουν επίσης πολύ σημαντικό ρόλο στο αν κάποιο παιδί θα είναι περισσότερο αντιδραστικό ή δύσκολο από κάποιο άλλο. (Slavin, 2007)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4-ΣΥΝΗΘΕΣΤΕΡΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

4.1 ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ – ΥΠΕΡΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΔΕΠΥ).

Το βασικό χαρακτηριστικό της ΔΕΠΥ είναι η απροσεξία και η υπερκινητικότητα/παρορμητικότητα. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του συνδρόμου έχουν να κάνουν με το ότι τα παιδιά δεν μπορούν να κάτσουν σε ένα μέρος, κουνούν συνεχώς χέρια πόδια, δεν μπορούν να εστιάσουν την προσοχής τους, κάνουν ριψοκίνδυνα πράγματα, εξαντλούν παντελώς τους γονείς τους, ξεχνούν μολύβια και βιβλία, δεν περιμένουν τη σειρά τους, πετάγονται μέσα στην τάξη, δεν ακολουθούν τους κανόνες, κ.α. Βέβαια, τα σημεία της διαταραχής μπορεί να είναι ελάχιστα ή και να απουσιάζουν, όταν το παιδί ασχολείται με κάτι που το ενδιαφέρει πολύ ή όταν βρίσκεται σε ένα πολύ αυστηρά δομημένο περιβάλλον.

<http://www.adhdhellas.org/depy/ti-einai-i-depy-1>

Υπάρχει συχνά δυσκολία διαχωρισμού μεταξύ ΔΕΠΥ και φυσιολογικής «ζωηρής» συμπεριφοράς των παιδιών, οπότε οι γονείς και οι δάσκαλοι πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί πριν δώσουν οποιοδήποτε χαρακτηρισμό στο κινητικό και ανυπάκουο παιδί. Όταν πρόκειται για ΔΕΠΥ, το παιδί εκδηλώνει πολλές από τις προαναφερθείσες συμπεριφορές σε όλα τα περιβάλλοντα κι όχι μόνον σε ένα, π.χ. στο σχολείο. Επίσης, αξίζει να αναφερθεί ότι υπάρχουν τρεις μορφές ΔΕΠΥ κι αναλόγως συγκεκριμένα χαρακτηριστικά συμπτώματα. Μπορεί να υπάρχει διάσπαση προσοχής μόνον, σε ένα παιδί, γεγονός που συχνά παραβλέπεται από τους δασκάλους, αφού πρόκειται για το παιδί το οποίο δεν δημιουργεί προβλήματα μέσα στην τάξη. Από την άλλη, μπορεί να υπάρχει μόνον υπερκινητικότητα ή ίσως διάσπαση προσοχής και υπερκινητικότητα μαζί.

Με την πάροδο του χρόνου η διαταραχή δεν μειώνεται (υπάρχουν αμφιλεγόμενα ευρήματα βέβαια), αλλά τα συμπτώματα αλλάζουν μάλλον μορφή και παρουσιάζονται σαν εσωτερική ή εξωτερική ανησυχία, αγχώδεις διαταραχές, κλπ.

Συχνά, τα παιδιά με ΔΕΠΥ, βοηθά να υπάρχει ένα δομημένο πρόγραμμα, να τους δίνονται σαφείς οδηγίες, μέσα από ξεκάθαρη επικοινωνία, να υπάρχουν αμοιβές όταν επιτυγχάνουν τις επιθυμητές συμπεριφορές, να υπάρχουν όμως και σταθερές συνέπειες στην αντίθετη περίπτωση, οι γονείς και οι δάσκαλοι να ρυθμίζουν έτσι το

χώρο ώστε να μειώνονται όσο το δυνατόν περισσότερο οι διασπαστικοί παράγοντες. Πολύ σημαντικές τέλος, είναι η συνεχής υποστήριξη και η ενθάρρυνση του παιδιού. (<http://www.adhdhellas.org/depy/ti-einai-i-depy-1>)

4.2 ΘΥΜΟΣ

Το αρχικό ερώτημα που πρέπει κάθε ενήλικας να έχει στο μυαλό του, όταν υπάρξει ένα ξέσπασμα θυμού από ένα παιδί ή όταν βλέπει ένα πολύ θυμωμένο παιδί, πρέπει να είναι: «Τι πυροδοτεί ή πυροδότησε αυτόν το θυμό ή το ξέσπασμα θυμού»;

Συχνά ο θυμός των παιδιών μπορεί να είναι:

• Ένας τρόπος αποφυγής επώδυνων συναισθημάτων ή και το αποτέλεσμα αισθημάτων απομόνωσης, άγχους, αποτυχίας, χαμηλής αυτό-εκτίμησης, και γενικά καταστάσεων πάνω στις οποίες το παιδί δεν έχει κανέναν έλεγχο.

• Συχνό επίσης είναι στα παιδιά, ο θυμός και τα ξεσπάσματα να κρύβουν από πίσω τους κάποια λύπη, ακόμη και κατάθλιψη. (Slavin, 2007)

4.3 ΑΝΥΠΑΚΟΗ – ΕΝΑΝΤΙΩΣΗ – ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

Πολλά παιδιά γίνονται ανυπάκουα κατά καιρούς, όταν κουράζονται, στρεσάρονται ή αναστατώνονται κι αυτό είναι κάτι που βρίσκεται μέσα στα φυσιολογικά πλαίσια. Ωστόσο, όταν η εναντιωτική συμπεριφορά είναι μια συχνά εκδηλούμενη συμπεριφορά από το παιδί, μπορεί να αποτελέσει βασικό πρόβλημα στις σχέσεις του με τους άλλους, αλλά και έντονη αναστάτωση στο ίδιο το παιδί. (Χρηστάκης, 2001)

Οι κυριότερες εναντιωτικές συμπεριφορές των παιδιών, που εκφράζουν ανυπακοή, είναι οι εξής: συχνές διαφωνίες, άσχημη ομιλία, ανυπακοή, σκόπιμες προκλήσεις, μη διάθεση συνεργασίας και συμμόρφωσης, εχθρότητα, ξεσπάσματα νεύρων, ευθιξία, ενόχληση των άλλων.

Συχνά με την εναντιωτική συμπεριφορά, συνυπάρχουν κι άλλες προβληματικές συμπεριφορές, όπως είναι η ΔΕΠΥ, οι μαθησιακές δυσκολίες, οι διαταραχές διάθεσης και οι αγχώδεις διαταραχές.

4.4 ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΘΥΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ü Κατ' αρχάς, πολύ σημαντικό είναι να υπάρχει η διάθεση να κατευθύνουμε σωστά το παιδί, ΟΧΙ να το τιμωρήσουμε.

ü Η συνεχής ενίσχυση της καλής συμπεριφοράς και η αγνόηση, όσο είναι εφικτό, της κακής, μπορεί να εξαλείψει την άσχημη συμπεριφορά.

ü Σημαντική είναι και η επαφή με το παιδί. Ένα φιλικό άγγιγμα στην πλάτη μπορεί να ενισχύσει θετικά το παιδί και να του δώσει την προσοχή που χρειάζεται. Επίσης, η προσέγγιση μέσω της επαφής, μπορεί να περιορίσει και τη διασπαστική συμπεριφορά του ανήσυχου παιδιού, αφού του δίνει το μη λεκτικό σήμα να προσέξει.

ü Πρέπει επίσης να γίνουμε πρότυπο ταύτισης για το παιδί με τη συμπεριφορά μας, αφού γνωρίζουμε την τεράστια επίδραση των πράξεων γονέων κι εκπαιδευτικών στα παιδιά.

ü Η θέσπιση ορίων είναι ένας ακόμη αποτελεσματικός τρόπος παρέμβασης, πάντα όμως πρέπει να δίνονται λογικές εξηγήσεις στα παιδιά.

ü Τέλος, η ενίσχυση της λεκτικής έκφρασης των παιδιών και η συζήτηση των προβλημάτων τους, όπως και η λεκτικοποίηση των συναισθημάτων τους, μπορούν να συμβάλλουν θετικά, ώστε τα παιδιά να εκφράζονται λεκτικά, κάτι που συνήθως δεν κάνουν. (Χρηστάκης, 2001)

4.5 BULLYING : ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

Πρόκειται για μια κοινή μορφή βίας κι επιθετικότητας, αφού τα δεδομένα δείχνουν ότι το 15-30% των παιδιών ασκούν ή υφίστανται bullying.

Το bullying χαρακτηρίζεται από αντικοινωνική και συνήθως μαθημένη συμπεριφορά. Περιλαμβάνει: σωματική ή και λεκτική επιθετικότητα, απειλές, πειράγματα, παρενόχληση, ψυχολογική βία.

Σκοπός αυτού που ασκεί bullying είναι η άσκηση εξουσίας και η επικράτηση πάνω σε άλλο άτομο. Για το λόγο αυτό, συνηθέστερα οι μικρότεροι σε ηλικία είναι θύματα των μεγαλύτερων.

Τα αίτια για την εκδήλωση αυτής της συμπεριφοράς είναι ποικίλα, αλλά τα συνηθέστερα είναι η ύπαρξη αρνητικών περιβαλλοντικών παραγόντων, η ανατροφή

από την οικογένεια, τα προβλήματα στο σχολείο και οι σχέσεις με τους συνομηλίκους. (Τρίγκα – Μερτίκα, 2012).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5-ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

5.1 Η ΗΛΙΚΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Σύμφωνα με τους Walker et al. (1994), ο εντοπισμός των παιδιών που εκδηλώνουν προβλήματα συμπεριφοράς και ο σχεδιασμός ενός προγράμματος παρέμβασης είναι πιο πιθανό να έχει θετικά αποτελέσματα, αν γίνει μέχρι την ηλικία των 8 ετών. Στην περίπτωση που η προβληματική συμπεριφορά δεν αντιμετωπιστεί μέχρι αυτή τη συγκεκριμένη ηλικία, ενισχύεται και γίνεται περισσότερο ανθεκτική σε κάθε μορφή παρέμβασης. Το γεγονός αυτό μπορεί να οφείλεται στο ότι όσο περισσότερο μεγαλώνουν τα παιδιά, τόσο αυξάνουν οι πιθανότητες εμπλοκής τους σε αντικοινωνικά και προβληματικά πλαίσια. Πολλοί, ωστόσο, πιστεύουν ότι τα προβλήματα συμπεριφοράς στην παιδική ηλικία θα εξαλειφθούν από μόνα τους και τα παιδιά θα μετατραπούν σε λειτουργικούς ενήλικες. Αν και αυτή η άποψη αληθεύει για πολλά παιδιά που αντιμετωπίζουν προβλήματα όπως η απομόνωση, οι φοβίες και τα προβλήματα λόγου, ερευνητικά δεδομένα υποστηρίζουν ότι κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει στις περιπτώσεις εκείνες όπου τα παιδιά εκδηλώνουν σε μόνιμη βάση μορφές επιθετικής, χειριστικής, αντικοινωνικής ή και διασπαστικής συμπεριφοράς (Heward, 2000).

5.2 Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Καθώς η εκπαιδευτική κοινότητα και το σχολείο με τη δυναμική των σχέσεων που αναπτύσσονται μέσα σε αυτό καλείται να ανταποκριθεί ολοένα και περισσότερο στις ποικίλες ανάγκες της οικογένειας και της κοινωνίας γενικότερα, ο ρόλος τους στον χειρισμό και την αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς στην παιδική και εφηβική ηλικία είναι εξαιρετικά σημαντικός. Αναλύοντας τις πρακτικές αντιμετώπισης αποκλίνουσας συμπεριφοράς στα σχολεία και αναζητώντας τρόπους επίλυσης προβλημάτων συμπεριφοράς, δίνεται έμφαση στη μείωση του χάσματος μεταξύ της θεωρίας και της πράξης, μέσω διαδικασιών που αποσκοπούν στη σταδιακή ανάπτυξη και τροποποίηση των προγραμμάτων για την διαχείριση των

προβληματικών συμπεριφορών και προγραμμάτων που αποσκοπούν στη βαθμιαία εξασθένησή τους. Σύμφωνα με μελέτες (Lipsey, 1992) οι ιστορικά φτωχές σε αποτελέσματα πρακτικές για την αντιμετώπιση των προβλημάτων συμπεριφοράς στους νέους και για τη διατήρησή τους στην πάροδο των χρόνων μπορεί να οφείλονται στο ότι οι πρακτικές αυτές εστίασαν σε έναν μικρό αριθμό παραγόντων που σχετίζονται με την εκδήλωση συγκεκριμένων αντικοινωνικών ή προβληματικών εν γένει συμπεριφορών στα άτομα μικρής ηλικίας. Ωστόσο, ορισμένες από αυτές τις πρακτικές αποδείχτηκαν πιο αποτελεσματικές από άλλες. Συγκεκριμένα, ο Lipsey (1992) αναφέρει ότι οι λιγότερο αποτελεσματικές προσεγγίσεις φαίνεται να είναι αυτές που σχετίζονται με τις παραδοσιακές μεθόδους της συμβουλευτικής, ψυχοθεραπείας ή της ατομικής προσέγγισης (άτομο, οικογένεια, ομάδα, κλπ.) και ότι πρακτικές αναχαίτισης της προβληματικής συμπεριφοράς, όπως η φυλάκιση, αυξάνουν την παραβατικότητα. Όμοια, απόπειρες σκληρής και αυστηρής αντιμετώπισης των ατόμων που παρουσιάζουν την προβληματική συμπεριφορά, φαίνεται ότι τελικά δεν κατάφεραν να την περιορίσουν. Αντίθετα, στην ίδια μελέτη τονίζεται ότι πρακτικές που εστιάζουν στην τροποποίηση της συμπεριφοράς, είναι περισσότερο δομημένες, απευθύνονται στα ίδια τα παιδιά, τις οικογένειές τους, την ομάδα των συμμαθητών, το κοινωνικό και σχολικό τους περιβάλλον και αποσκοπούν στην ανάπτυξη ικανοτήτων αποδεικνύονται περισσότερο επιτυχείς .

5.3 ΤΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

5.3.1 ΒΙΟΓΕΝΕΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό η προβληματική συμπεριφορά αντιμετωπίζεται ως ένα σωματικό σύμπτωμα με γενετική ή ιατρική αιτιολογία. Κατά συνέπεια, πρέπει να αντιμετωπιστούν τα πρωτεύοντα αυτά γενετικά ή ιατρικά αίτια για να διορθωθεί η συναισθηματική διαταραχή ή η διαταραχή της συμπεριφοράς.

5.3.2 ΨΥΧΟΔΥΝΑΜΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Η διαταραγμένη συμπεριφορά αντιμετωπίζεται σαν ένα σύμπτωμα παθολογικής αστάθειας υποθετικών διανοητικών διεργασιών (εγώ, αυτό, υπερεγώ). Τα υποσυνείδητα κίνητρα που ενεργοποιούν τη συμπεριφορά αυτή πρέπει να

διερευνηθούν προκειμένου να εξαλειφθεί η ανεπιθύμητη συμπεριφορά. Στο θεραπευτικό πρόγραμμα περιλαμβάνονται ψυχοθεραπείες για το παιδί (και σε ορισμένες περιπτώσεις και για τους γονείς), ενώ η σπουδαιότητα ενός ανεκτικού και καταδεκτικού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος κρίνεται αναγκαία. (Heward, 2000)

5.3. 3 ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Το ενδιαφέρον εδώ εστιάζεται στα ασυνείδητα κίνητρα και στις λανθάνουσες συγκρούσεις (στοιχειώδη χαρακτηριστικά στα ψυχοδυναμικά μοντέλα) αλλά τονίζει ιδιαίτερα τις ρεαλιστικές απαιτήσεις της καθημερινής λειτουργικότητας στο σχολείο, το σπίτι και την κοινωνία. Η παρέμβαση στηρίζεται σε συζητήσεις θεραπευτικού χαρακτήρα, όπως οι συνεντεύξεις για θέματα της καθημερινής ζωής μέσα σε διάφορα κοινωνικά πλαίσια, οι οποίες επιτρέπουν στα παιδιά να κατανοήσουν τη συμπεριφορά τους και να προσπαθήσουν να την αλλάξουν. (Κάκουρος και Μανιαδάκη, 2002)

5.3. 4 ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Το μοντέλο αυτό υποστηρίζει ότι τα παιδιά με προβλήματα συμπεριφοράς δεν έχουν επαφή με τα συναισθήματά τους και δεν μπορούν να βρουν την ολοκλήρωση μέσα από παραδοσιακά εκπαιδευτικά πλαίσια. Η παρέμβαση πραγματοποιείται σε ένα ανοιχτό, προσωπικό πλαίσιο, όπου ο θεραπευτής λειτουργεί σαν καταφύγιο και καταλύτης και το παιδί έχει την ελεύθερη επιλογή των στόχων και δραστηριοτήτων. (Κάκουρος και Μανιαδάκη, 2002)

5.3. 5 ΤΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Εδώ δίνεται έμφαση στην αλληλεπίδραση του παιδιού με τους ανθρώπους που το περιβάλλουν, καθώς και με τους ευρύτερους κοινωνικούς θεσμούς. Η παρέμβαση περιλαμβάνει την εκπαίδευση του παιδιού στο να λειτουργεί μέσα στην οικογένεια, το σχολείο, τη γειτονιά και το ευρύτερο κοινωνικό του περιβάλλον (Γιαβρίμης, 2005).

5.3.6 ΤΟ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΣΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Τα προβλήματα συμπεριφοράς αντιμετωπίζονται εδώ ως το κυρίαρχο χαρακτηριστικό. Υποθέτει ότι η αποκλίνουσα συμπεριφορά μαθαίνεται και συντηρείται μέσα από τρέχοντα γεγονότα της καθημερινότητας. Η παρέμβαση εστιάζει στην χρήση εφαρμοσμένων τεχνικών ανάλυσης της συμπεριφοράς, προκειμένου να μάθει στο παιδί νέους αποδεκτούς τρόπους συμπεριφοράς και να περιορίσει τους μη αποδεκτούς. Συνέκριναν την αποτελεσματικότητα του ψυχοδυναμικού, του συμπεριφοριστικού και του οικολογικού μοντέλου στην βελτίωση της συμπεριφοράς και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν ελάχιστα επιστημονικά στοιχεία που να συνηγορούν υπέρ του ψυχοδυναμικού μοντέλου, ενώ τα ερευνητικά δεδομένα για την αξιολόγηση του οικολογικού μοντέλου δεν επαρκούν. Αντίθετα, υποστήριξαν ότι ένας σημαντικός αριθμός στοιχείων καταδεικνύει ότι οι παρεμβάσεις που οργανώνονται στη βάση ενός συμπεριφοριστικού μοντέλου μπορούν να αποφέρουν αλλαγές, συχνά αρκετά επαρκείς στη βελτίωση των προβληματικών συμπεριφορών. Ωστόσο, πρέπει στο σημείο αυτό να αναφερθεί ότι ελάχιστοι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν τις τεχνικές που προτείνονται από ένα μοντέλο κατά αποκλειστικότητα. Στις περισσότερες των περιπτώσεων υιοθετούν μια πιο επιλεκτική και ευέλικτη προσέγγιση, συνδυάζοντας έναν αριθμό θεωριών, φιλοσοφιών και μεθόδων στη δουλειά τους, προκειμένου να ανταποκριθούν στις θεραπευτικές ανάγκες των παιδιών με προβλήματα συμπεριφοράς (Heward, 2000).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6- Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

6.1 ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Το αντικείμενο σπουδών του Κοινωνικού Λειτουργού του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας, αφορά στο γνωστικό πεδίο της κοινωνικής εργασίας ως εφαρμοσμένης κοινωνικής επιστήμης. Το περιεχόμενο των σπουδών και της επαγγελματικής του πορείας, εμπεριέχει θεωρητική και εφαρμοσμένη γνώση, για την πρόληψη και την θεραπεία κοινωνικών προβλημάτων, της εφαρμοσμένης έρευνας, του σχεδιασμού και της ανάπτυξης, καθώς και αξιολόγηση των προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής. Σκοπός ενός Κοινωνικού Λειτουργού, είναι να συμβάλλει στην πρόληψη και την αντιμετώπιση κοινωνικοοικονομικών και συναισθηματικών προβλημάτων ατόμων ή ομάδων. (Κάτσικας, 2008)

Ως αρχές νοούνται οι κανόνες ενέργειας, σύμφωνα με τους νόμους της κρατούσας ηθικής. Αρχή είναι μια πρόταση, συχνά εξυπακουόμενη, σιωπηρή, που επιτάσσει και διευθύνει τη δραστηριότητα και χρησιμεύει ως κανόνας στις πρακτικές κρίσεις και αξιολογήσεις. (Δημοπούλου- Λαγωνίκα και συνεργάτες, 2009)

Οι αρχές αυτές είναι:

Εξατομίκευση

Η αναγνώριση της μοναδικότητας και η αποδοχή της διαφορετικότητας του ατόμου συγκροτούν την αρχή της εξατομίκευσης. Σύμφωνα με την εξατομίκευση, κάθε άτομο έχει το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης από το περιβάλλον του. Ο Κοινωνικός Λειτουργός αποδέχεται κάθε άνθρωπο ως ένα ξεχωριστό πρόσωπο με τις δικές του διαφορές, ιδιαιτερότητες, δυσκολίες και προβλήματα. Η επαγγελματική σχέση θα επιτευχθεί, όταν ο εξυπηρετούμενος αισθανθεί την αποδοχή της μοναδικότητάς του από τον Κοινωνικό Λειτουργό. (Δημοπούλου- Λαγωνίκα και συνεργάτες, 2009)

Εχεμύθεια

Η εχεμύθεια είναι απαραίτητη για την εδραίωση της επαγγελματικής σχέσης. Ο Κοινωνικός Λειτουργός οφείλει να τηρεί το απόρρητο και να δείχνει εχεμύθεια για τις πληροφορίες, τα συναισθήματα, τις ιδιαιτερότητες και τις συμπεριφορές που αφορούν

τον εξυπηρετούμενο. Σε περιπτώσεις που απαιτείται να μοιραστεί τις πληροφορίες αυτές με κάποιον άλλον επαγγελματία, ο Κοινωνικός Λειτουργός είναι υποχρεωμένος να ενημερώσει τον εξυπηρετούμενο για τους λόγους της πράξης του αυτής, καθώς και τις πληροφορίες τις οποίες θα δώσει. (Κανδυλάκη, 2008)

Παραδοχή/ αποδοχή

Ο σεβασμός προς τον εξυπηρετούμενο, η παραδοχή της προσωπικότητας και μοναδικότητάς του και όχι πάντα των πράξεών του (αποδοχή του ατόμου και όχι της πιθανής αποκλίνουσας συμπεριφοράς του). Η αρχή αυτή υποδηλώνει ότι ο Κοινωνικός Λειτουργός πρέπει να δημιουργεί σχέση με το άτομο όπως πράγματι είναι και όχι όπως θα ήθελε να είναι. (Κανδυλάκη, 2008)

Μη κριτική στάση

Παρά την μη κριτική ενοχοποίηση του ατόμου απέναντι σε ενδεχόμενες βλαπτικές συμπεριφορές ή δημιουργία προβλημάτων, ο Κοινωνικός Λειτουργός αξιολογεί τις πράξεις και τις συμπεριφορές του εξυπηρετούμενου στα πλαίσια μιας επανορθωτικής ή θεραπευτικής διεργασίας. (Δημοπούλου- Λαγωνίκα, 2009)

Σκόπιμη έκφραση συναισθημάτων από τον εξυπηρετούμενο

Σύμφωνα με την αρχή της «σκόπιμης έκφρασης των συναισθημάτων», ο εξυπηρετούμενος αναγνωρίζει την ανάγκη έκφρασης των συναισθημάτων του και ιδιαίτερα των αρνητικών. Ο Κοινωνικός Λειτουργός ακούει με προσοχή και δεν κατακρίνει το άτομο, ενώ όπου κρίνεται θεραπευτικά αναγκαίο, προκαλεί σκόπιμα και ενθαρρύνει την έκφραση συναισθημάτων. (Δημοπούλου- Λαγωνίκα, 2009)

Αυτοδιάθεση του ατόμου

Το δικαίωμα της ελευθερίας επιλογών του ατόμου κατά τη βοηθητική διεργασία. Το άτομο που έχει το πρόβλημα και ζητά βοήθεια από τον κοινωνικό λειτουργό, έχει και τις δυνάμεις για την αντιμετώπισή του. Γι' αυτό είναι απαραίτητη η εξασφάλιση της συναίνεσής του σε κάθε βήμα της παρέμβασης. (Δημοπούλου- Λαγωνίκα και συνεργάτες, 2009)

Η κατανόηση

Η αποκωδικοποίηση του υποκειμενικού νοήματος των συναισθημάτων, της συμπεριφοράς και των πράξεων του εξυπηρετούμενου, συμπεριλαμβανομένων και των συνοδευτικών προφορικών περιγραφών και αναφορών. (Καλλινικάκη, 1998)

Η αυτοβοήθεια

Ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να ενισχύει τα θετικά στοιχεία και τις ικανότητες του ατόμου ώστε να εμπλακεί το ίδιο στη διεργασία βοήθειας και υποστήριξης του εαυτού του. (Καλλινικάκη,1998)

6.2 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αρχικά, η παρουσία του Κοινωνικού Λειτουργού θα πρέπει να υπάρχει στους παιδικούς σταθμούς και στα σχολικά πλαίσια όλων των βαθμίδων. Σημαντική είναι η συμβολή του στο σχολικό χώρο, καθώς οι δυσκολίες που παρουσιάζονται από μια μερίδα του μαθησιακού πληθυσμού δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν από τους παιδαγωγούς. Παρ' όλα αυτά, ούτε ο δάσκαλος ούτε ο Κοινωνικός Λειτουργός είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν μόνοι, αποτελεσματικά τις δυσκολίες του μαθητικού πληθυσμού. Οι κρατικές κοινωνικές υπηρεσίες είναι αυτές, που θα πρέπει να τους προστατεύουν και να τους στηρίζουν ουσιαστικά στο δύσκολο έργο τους, το οποίο διαρκώς γίνεται πιο σύνθετο και περίπλοκο. Η έλλειψη θεσμικών πλαισίων και οργάνων κοινωνικής πολιτικής, παρά τη συνήθως καλή θέληση των εμπλεκομένων επαγγελματιών, εμποδίζει την γόνιμη συνεργασία, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτός ούτε ο ελάχιστος κοινωνικός σχεδιασμός. (Νόβα- Καλτσούνη, 2001)

Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού σε περιπτώσεις που έχουν να κάνουν με επιθετική συμπεριφορά ανηλίκων, αρχίζει από την πρώτη παιδική ηλικία. Το παιδί αποχωρίζεται για πρώτη φορά την οικογένεια του για να μπει σε ένα ξένο περιβάλλον, όπου θα πρέπει να συνυπάρξει με συνομηλίκους του, στον παιδικό σταθμό. Η τοποθέτηση του Κοινωνικού Λειτουργού στους παιδικούς σταθμούς, θα δώσει τη δυνατότητα στον επαγγελματία, να παρατηρήσει επιθετικές συμπεριφορές παιδιών μέσα στο παιχνίδι, απέναντι σε συνομηλίκους και στον παιδαγωγό. Ο Κοινωνικός Λειτουργός είναι σε θέση να καταλάβει τις συμπεριφορές αυτές. Μέσα από την συνεργασία με το δάσκαλο και την οικογένεια του παιδιού, θα μπορέσει να παρέμβει αναλόγως σε κάθε ξεχωριστή περίπτωση ή να τους παραπέμψει σε κάποια άλλη υπηρεσία. (Νόβα- Καλτσούνη, 2001)

Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού είναι πολύ σημαντικός τόσο στη Πρωτοβάθμια όσο και στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ο Κοινωνικός Λειτουργός μπορεί να εφαρμόσει Κοινωνική Εργασία με άτομα, ομάδες μαθητών, γονείς και

συχνή συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς του σχολείου, στα πλαίσια του σχολικού χώρου. Επίσης, μπορεί να παραπέμψει τους μαθητές στην κοινότητα, σε ειδικές υπηρεσίες όπως Ιατροπαιδαγωγικά κέντρα, νοσοκομεία κλπ. Οι επαγγελματικές αξίες των Κοινωνικών Λειτουργών βασίζονται στην ποιότητα των υποστηρικτικών ή/και θεραπευτικών υπηρεσιών που προσφέρουν στο μαθητή και την οικογένειά του. Αξιολογούν το δυναμικό που διαθέτει και ακόμη θεωρούν ευθύνη τους να συντελέσουν σε αλλαγές κοινωνικών θεσμών, όπως το σχολείο. (Παπαϊωάννου, 1993)

6.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Ένα μέρος της εργασίας του Κοινωνικού Λειτουργού είναι και η συνεργασία με τον Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων, με στόχο αφενός την κινητοποίηση και ενεργοποίηση για θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής και αφετέρου στην αντιμετώπιση θεμάτων, όπως είναι η επιθετικότητα και η παραβατικότητα που μπορεί να εμφανίζεται στο συγκεκριμένο σχολείο. Τέτοια θέματα μπορούν να αντιμετωπιστούν με το να συμμετέχει το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι σύλλογοι γονέων, το προσωπικό των τοπικών κοινωνικών υπηρεσιών, η αστυνομία κλπ. Ο Κοινωνικός Λειτουργός με την τήρηση της μεθόδου Κοινωνικής Εργασίας με την κοινότητα, έχει τη δυνατότητα να ευαισθητοποιήσει να συντονίσει και να κινητοποιήσει όλους τους τοπικούς φορείς για την αντιμετώπιση τέτοιων προβλημάτων. (Χρηστάκης, 2001)

Η εργασία με ομάδες μαθητών, αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους τομείς εργασίας του Κοινωνικού Λειτουργού στο σχολικό πλαίσιο. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί να πετύχει τους βασικούς στόχους, δηλαδή: της κοινωνικοποίησης, της εκμάθησης, των δημοκρατικών διαδικασιών, της μετάδοσης των αρχών και αξιών και της πρόληψης νέων προβλημάτων. Μέσα από τις ομάδες μπορεί να επιτευχθεί η πρόληψη της παραβατικότητας, με την ενημέρωση για νέα ή και παλιά κοινωνικά προβλήματα (π.χ. ναρκωτικά). Επίσης, διευκολύνεται η έκφραση των συναισθημάτων και η επεξεργασία ορισμένων θεμάτων. Το εκπαιδευτικό σύστημα με τη σημερινή του μορφή, παρουσιάζει πολλές ελλείψεις (δεν υπάρχει η σταθερότητα προσώπων, η πείρα, η εμπειρία, επαρκής χρόνος και χώρος). Έτσι, επηρεάζεται αρνητικά η

εφαρμογή πιλοτικών προγραμμάτων και η πρόληψη της παραβατικότητας, όχι μόνο είναι ελλιπής, αλλά τις περισσότερες φορές ανύπαρκτη.

(<http://www.noesi.gr/book/study/keddy-rollos-koinonikou-leitourgou>)

Η συνεργασία του Κοινωνικού Λειτουργού με το εκπαιδευτικό προσωπικό είναι απαραίτητη. Οι στόχοι της συνεργασίας αυτής πρέπει να έχουν ως επίκεντρο το παιδί. Πρέπει να σκοπεύει στο να εντοπιστούν από κοινού παιδιά με δυσκολίες, προβλήματα συμπεριφοράς που χρειάζονται βοήθεια. Επιπρόσθετα πρέπει να ευαισθητοποιηθούν όλοι οι εκπαιδευτικοί στις ανάγκες και στη συμπεριφορά των παιδιών και να συνειδητοποιήσουν τη σημασία συμμετοχής των γονέων στο εκπαιδευτικό έργο του σχολείου. Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού δρα σε καταστάσεις που αφορούν τους εξωσχολικούς παράγοντες, που συμβάλλουν στις δυσκολίες του μαθητή μέσα στο σχολείο.

(<http://www.noesi.gr/book/study/keddy-rollos-koinonikou-leitourgou>)

Η συνεισφορά του ρόλου του Κοινωνικού Λειτουργού στα προβλήματα συμπεριφοράς ανηλίκων, υπάρχει στους παρακάτω τομείς:

- Πρόληψη
- Καταστολή
- Αποκατάσταση
- Επανακοινωνικοποίηση

Στην Ελλάδα ο τομέας της πρόληψης, υστερεί καθώς η άσκηση της Κοινωνικής Εργασίας σε σχολικά πλαίσια έχει θεσμοθετηθεί από, το Ν.Δ., 195/1974 και τα Π.Δ. 89/1978 και 50/ 1985, ο οποίος ωστόσο μέχρι σήμερα δεν έχει εφαρμοστεί. Συγκεκριμένα, οι Κοινωνικοί Λειτουργοί μπορούν ως εργαζόμενοι σ' αυτές τις υπηρεσίες που ασχολούνται με το παιδί, να εφαρμόσουν όλες τις μεθόδους της Κοινωνικής Εργασίας (Κ.Ε.Α., Κ.Ε.Ο., Κ.Ε.Κ., Κ.Ε.ΟΙΚ.) (Καλλινικάκη, 1998).

ΜΕΡΟΣ Β :ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

7.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο θεωρητικό μας μέρος πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική ανασκόπηση της μελέτης μας ενώ στο Β΄ Μέρος να αναλυθεί ο τρόπος με τον οποίο πραγματοποιήθηκε η έρευνα. Με την μεθοδολογία που ακολουθήθηκε θα παρουσιαστούν η ανάλυση του είδους της έρευνας, των ερευνητικών ερωτημάτων, του πληθυσμού και του δείγματος, τον τόπο και το χρόνο που διεξήχθη η έρευνα, και κάποιοι από τους περιορισμούς που συναντήθηκαν κατά την υλοποίηση της έρευνας.

7.2 ΒΑΣΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ο πρωταρχικός στόχος που τέθηκε στην παρούσα έρευνα ήταν η εκμείευση των απόψεων που είχαν οι Κοινωνικοί λειτουργοί και οι Εκπαιδευτικοί οι οποίοι είχαν χειριστεί περιστατικά παιδιών με προβλήματα συμπεριφοράς στα σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τις δυσκολίες, και τους τρόπους αντιμετώπισης που καλέστηκαν να χρησιμοποιήσουν, ενώ την ίδια στιγμή η έρευνα στόχευε και στη εκμείευση των απόψεων τόσο των Κοινωνικών λειτουργών όσο και των Εκπαιδευτικών σχετικά με το κατά πόσο θα μπορούσαν να συνεργαστούν προκειμένου να ανταπεξέλθουν σε ένα συνεργατικό περιβάλλον, για τον σκοπό αυτόν.

7.3 ΕΙΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η παρούσα έρευνα είναι ποσοτική, το είδος της έρευνας προέκυψε από τις μεταβλητές οι οποίες είναι ποσοτικές.

7.4 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Λαμβάνοντας υπόψη τη δυσκολία των ερευνητών για τη υλοποίηση ορισμένων καίριων προβλέψεων για τα αναμενόμενα αποτελέσματα, δημιουργεί στόχους οι οποίοι μέσω της έρευνας μετατρέπονται σε διερευνητικά ερωτήματα, τα ερωτήματα αυτά πρέπει να έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

1. Να είναι εύκολα στην απάντηση τους
2. Να υπάρχει λογική σύνδεση μεταξύ του ενός με το επόμενο του καθώς και εύλογη συνοχή τους με το σύνολο των ερωτημάτων
3. Να υπάρχει κάποιου είδους συσχέτιση μεταξύ όλων των ερωτημάτων
4. Να έχει από τη μεριά του ερευνητή αποσαφηνιστεί το κάθε ερώτημα

Τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας έρευνας έχουν ως εξής:

- Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των προβλημάτων συμπεριφοράς των παιδιών;
- Επηρεάζουν οι εκπαιδευτικοί, οι κοινωνικοί λειτουργοί και το οικογενειακό περιβάλλον τη συμπεριφορά των παιδιών;
- Κατά πόσο είναι σημαντική η συνεργασία των κοινωνικών λειτουργών και των εκπαιδευτικών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

7.5 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΕΙΓΜΑ

Ο πληθυσμός της έρευνάς μας απαρτιζόταν από Κοινωνικούς Λειτουργούς και Εκπαιδευτικούς που είχαν αντιμετωπίσει περιστατικά παιδιών με προβλήματα συμπεριφοράς στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Κατά τους Cohen, Manion και Morrison (2008), ως πληθυσμός ορίζεται ως ένα σύνολο περιπτώσεων-ατόμων που βρίσκονται υπό μελέτη σε μία έρευνα ένα έτος πριν ο Robson (2007) ανέφερε το ότι ο πληθυσμός αναφέρεται σε όλες τις περιπτώσεις μιας έρευνας και δεν περιορίζεται μόνο σε ανθρώπους, αλλά χρησιμοποιείται με μία ευρεία έννοια η οποία μπορεί να επεκταθεί και να περιλαμβάνει μονάδες, όπως πληθυσμούς καταστάσεων, γεγονότων ή χρονικών στιγμών.

7.5.1 Χαρακτηριστικά δείγματος

Το μέγεθος του δείγματος της παρούσας έρευνας είναι 92 άτομα εκ των οποίων οι 46 είναι Κοινωνικοί Λειτουργοί και οι υπόλοιποι 46 Εκπαιδευτικοί.

7.5.2 Μέθοδος δειγματοληψίας

Η μέθοδος δειγματοληψίας της οποίας έγινε η χρήση για την επιλογή των ατόμων του δείγματος σε αυτή την έρευνα ήταν μέσω του διαδικτύου χρησιμοποιώντας ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο και απευθυνόταν σε Κοινωνικούς λειτουργούς και Εκπαιδευτικούς που έχουν αντιμετωπίσει παιδιά με προβλήματα συμπεριφοράς.

Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε δημιουργήθηκε μέσω της πρόσθετης εφαρμογής της Google, του Google Docs. Στη συνέχεια το ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο αναρτήθηκε σε ιστότοπους κοινωνικής δικτύωσης για τη λήψη απαντήσεων.

7.6 ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ

Κατά κύριο λόγο μια έρευνα πραγματοποιείται μέσω της χρήσης κάποιου τύπου ερωτηματολογίου. Οι Cohen et al. το 2008 επισήμαναν πως το ερωτηματολόγιο είναι ένα ευρέως διαδεδομένο και εύχρηστο εργαλείο συλλογής δεδομένων. Λαμβάνοντας επίσης υπόψιν το γεγονός ότι είναι δυνατή η συμπλήρωση του χωρίς την φυσική παρουσία του ερευνητή και το ότι ένα ερωτηματολόγιο είναι εύχρηστο και εύκολα αναλύσιμο κάνουν πιο πρακτική τη χρήση του (Cohen et al., 2008).

Το παρόν ερωτηματολόγιο απαρτιζόταν από ερωτήσεις ονοματικές (nominal), οι συγκεκριμένες ερωτήσεις έχουν διττές απαντήσεις, διαστήματος (scale) πενταβάθμιας κλίμακας και κλειστού τύπου. Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε παρατίθεται μετά τα συμπεράσματα της έρευνας.

7.7 ΤΟΠΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η διεξαγωγή της έρευνας διήρκησε από την 1^η Δεκεμβρίου του 2015 έως 30 Ιανουαρίου του 2016 και πραγματοποιήθηκε μέσω της συμπλήρωσης ερωτηματολογίων που αναρτήθηκαν σε Ιστότοπους κοινωνικής δικτύωσης. Συγκεκριμένα :

Ιστότοπος κοινωνικής δικτύωσης Κοινωνικών Λειτουργών Δυτικής Ελλάδος

- <https://www.facebook.com/groups/1517274858553996/?fref=ts>

Ιστότοπος κοινωνικής δικτύωσης Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

- <https://www.facebook.com/ekpaideytikoiprotovathmias/?fref=ts>

7.8 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

Οι έρευνες οι οποίες υλοποιούνται διαδικτυακά παρουσιάζουν ορισμένα προβλήματα άλλα και πλεονεκτήματα έτσι και η παρούσα έρευνα είχε ορισμένα εξ αυτών, αυτά τα μειονεκτήματα έχουν να κάνουν με τη χρήση του ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου ορισμένα είναι τα ακόλουθα:

- I. **Η έλλειψη ανταπόκρισης:** με τη χρήση ενός ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου δεν είναι εφικτό να γνωρίζει ο ερευνητής τον αριθμό των ατόμων που δεν ανταποκρίθηκαν στην έρευνα αλλά τα άτομα που επιλέγουν να απαντήσουν δίνουν αντικειμενικές απαντήσεις.
- II. **Έλλειψη πρόσβασης στο Διαδίκτυο:** ακόμα το 2016 υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός Ελλήνων οι οποίοι δεν έχουν τη δυνατότητα να συνδεθούν στο διαδίκτυο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 – ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

Για την πραγματοποίηση της στατιστικής ανάλυσης της ακόλουθης έρευνας έγινε χρήση του προγράμματος SPSS. Αφότου κωδικοποιήθηκαν κατάλληλα τα δεδομένα που λήφθηκαν από το αρχείο Microsoft Excel το οποίο λήφθηκε από την εφαρμογή Google Docs μεταφέρθηκαν στο πρόγραμμα SPSS και μέσω των καταλλήλων εντολών υλοποιήθηκε η μετέπειτα ανάλυση και παρουσίαση των αποτελεσμάτων τους μέσω διαγραμμάτων και πινάκων.

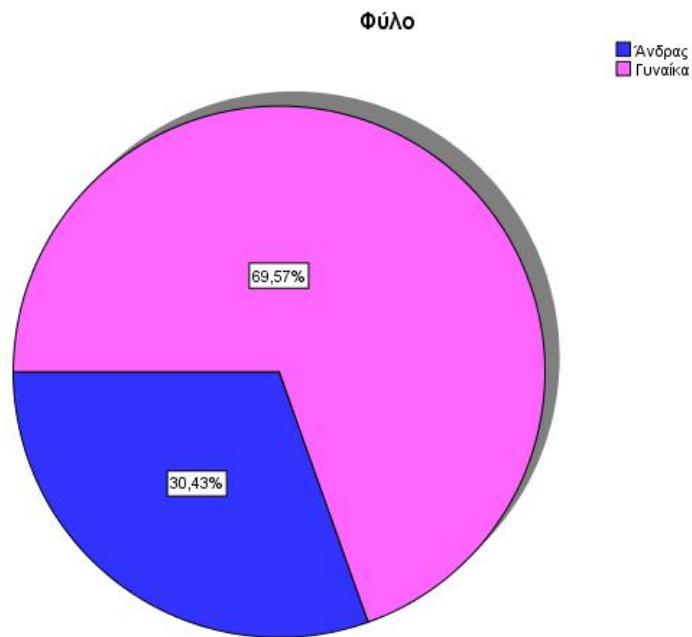
1. Φύλο

Αφότου παρατηρηθεί ο Πίνακας 1 και οι δύο μορφές απεικόνισης των αποτελεσμάτων της ερώτησης που διερευνά το Φύλο των ερωτηθέντων παρατηρείται πως 28 από τα 92 άτομα ήταν Άνδρες και έχουν το 30,4% του δείγματος ενώ οι υπόλοιπες 64 ήταν Γυναίκες έχοντας το 69,6% του δείγματος.

Φύλο

	Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid Άνδρας	28	30,4	30,4
Γυναίκα	64	69,6	100,0
Total	92	100,0	

Πίνακας αποτελεσμάτων της ερώτησης 1 : Οι απαντήσεις των ερωτηθέντων στο ερώτημα που διερευνά το Φύλο τους παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με τη συχνότητα τους και το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν.

Απεικόνιση των απαντήσεων της ερώτησης 1 : Οι απαντήσεις των ερωτηθέντων στο ερώτημα που διερευνά το Φύλο τους παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν υπό τη μορφή γραφήματος πίτας (pie chart).

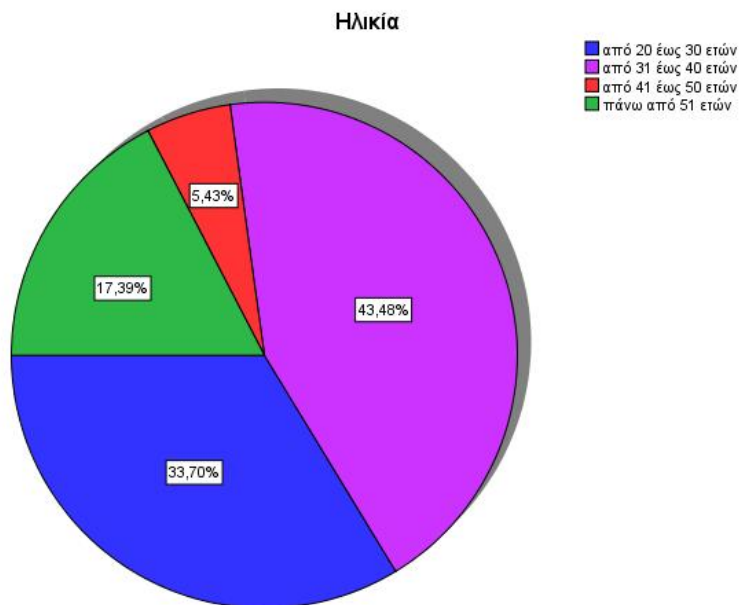
2. Ηλικία

Αφότου παρατηρηθεί ο Πίνακας 2 και οι δύο μορφές απεικόνισης των αποτελεσμάτων της ερώτησης που διερευνά την Ηλικία των ερωτηθέντων παρατηρείται πως 31 από τα 92 άτομα που απάντησαν ήταν από 20 έως 30 ετών και διαθέτουν το 33,7% του δείγματος, 40 από τα 92 άτομα ήταν από 31 έως 40 ετών και έχουν το 43,5% του δείγματος, επίσης 5 άτομα που απάντησαν ήταν από 41 έως 50 ετών έχοντας το 5,4% του δείγματος, ενώ οι υπόλοιποι 16 ερωτηθέντες ήταν 51 ετών και άνω έχοντας το 17,4% του δείγματος.

Ηλικία

	Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid από 20 έως 30 ετών	31	33,7	33,7
από 31 έως 40 ετών	40	43,5	77,2
από 41 έως 50 ετών	5	5,4	82,6
πάνω από 51 ετών	16	17,4	100,0
Total	92	100,0	

Πίνακας αποτελεσμάτων της ερώτησης 2 : Οι απαντήσεις των ερωτηθέντων στο ερώτημα που διερευνά την Ηλικία τους παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με τη συχνότητα τους και το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν.

Απεικόνιση των απαντήσεων της ερώτησης 2 : Οι απαντήσεις των ερωτηθέντων στο ερώτημα που διερευνά την Ηλικία τους παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν υπό τη μορφή γραφήματος πίτας (pie chart).

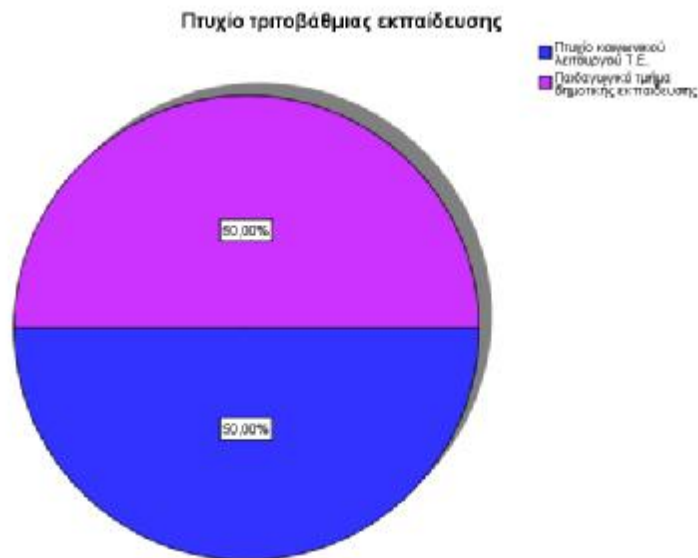
3. Πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Αφότου παρατηρηθεί ο Πίνακας 3 και οι δύο μορφές απεικόνισης των αποτελεσμάτων της ερώτησης που διερευνά το τι Πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης διέθεταν οι ερωτηθέντες, παρατηρείται πως το δείγμα των 92 ερωτηθέντων χωρίζεται σε 2 ίσες ομάδες των 46 ατόμων εκ των η μια ομάδα απαρτιζόταν από απόφοιτους Κοινωνικούς Λειτουργούς Τ.Ε και η άλλη ομάδα απαρτιζόταν από απόφοιτους του τμήματος Παιδαγωγικής δημοτικής εκπαίδευσης

Πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

			Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid	Πτυχίο κοινωνικού λειτουργού Τ.Ε.		46	50,0	50,0
	Παιδαγωγικό τμήμα δημοτικής εκπαίδευσης		46	50,0	100,0
	Total		92	100,0	

Πίνακας αποτελεσμάτων της ερώτησης 3 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά το τι Πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης διέθεταν οι ερωτηθέντες παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με τη συχνότητα τους και το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν.

Απεικόνιση των απαντήσεων της ερώτησης 3 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά το τι Πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης διέθεταν οι ερωτηθέντες παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν υπό τη μορφή γραφήματος πίτας (pie chart).

4. Χρόνια ενασχόλησης με τον τομέα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

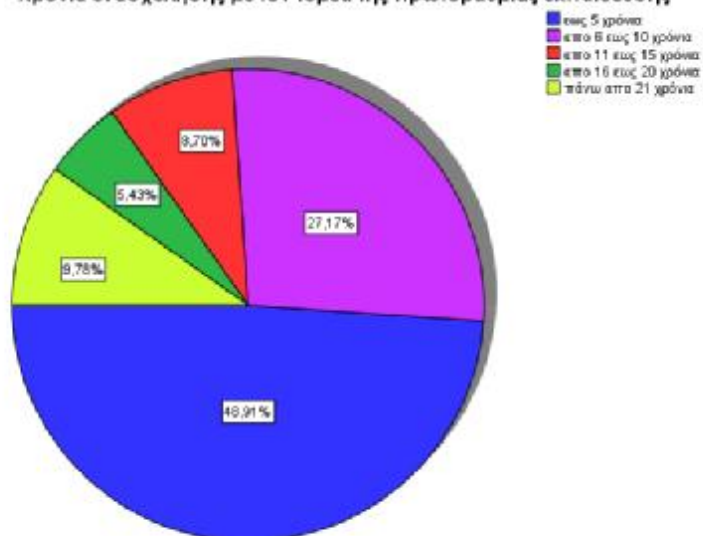
Αφότου παρατηρηθεί ο Πίνακας 4 και οι δύο μορφές απεικόνισης των αποτελεσμάτων της ερώτησης που διερευνά τα χρόνια ενασχόλησης με τον τομέα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης των ερωτηθέντων, παρατηρείται πως τα 45 από τα 92 άτομα απάντησαν πως ενασχολούνται με τον τομέα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης έως 5 χρόνια και διαθέτουν το 48,9% του δείγματος, 25 από τα 92 άτομα απάντησαν πως ενασχολούνται με τον προαναφερθέντα τομέα από 6 έως 10 χρόνια και διαθέτουν το 27,2% του δείγματος, επίσης 8 άτομα απάντησαν πως ενασχολούνται με τον τομέα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης από 11 έως 15 χρόνια και διαθέτουν το 8,7% του δείγματος, 5 άτομα απάντησαν πως ενασχολούνται με τον συγκεκριμένο τομέα από 16 έως 20 χρόνια και διαθέτουν το 5,4% του δείγματος ενώ οι υπόλοιποι 9 ερωτηθέντες απάντησαν πως ενασχολούνται με τον τομέα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για πάνω από 21 χρόνια και διαθέτουν το 9,8% του δείγματος.

Χρόνια ενασχόλησης με τον τομέα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

	Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid έως 5 χρόνια	45	48,9	48,9
από 6 έως 10 χρόνια	25	27,2	76,1
από 11 έως 15 χρόνια	8	8,7	84,8
από 16 έως 20 χρόνια	5	5,4	90,2
πάνω από 21 χρόνια	9	9,8	100,0
Total	92	100,0	

Πίνακας αποτελεσμάτων της ερώτησης 4 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά τα χρόνια ενασχόλησης με τον τομέα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης των ερωτηθέντων παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με τη συχνότητα τους και το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν.

Χρόνια ενασχόλησης με τον τομέα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Απεικόνιση των απαντήσεων της ερώτησης 4 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά τα χρόνια ενασχόλησης με τον τομέα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης των ερωτηθέντων παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν υπό τη μορφή γραφήματος πίτας (pie chart).

5. Ποιος ήταν ο συνήθης τρόπος εκδήλωσης των προβλημάτων συμπεριφοράς

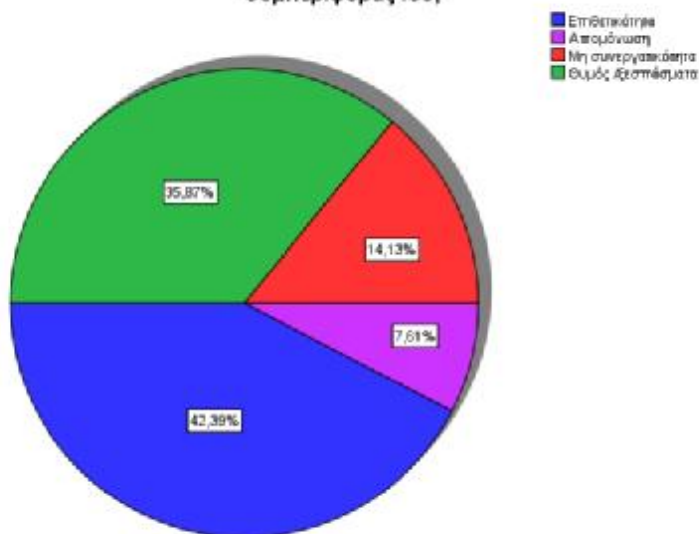
Αφότου παρατηρηθεί ο Πίνακας 10 και οι δύο μορφές απεικόνισης των αποτελεσμάτων της ερώτησης που διερευνά την άποψη των ερωτηθέντων για το ποιος είναι ο πιο συνήθης τρόπος με τον οποίο ένα παιδί εκφράζει τα προβλήματα συμπεριφοράς του, παρατηρείται εδώ πως 39 άτομα σε ποσοστό 42,4% απάντησαν πως ο πιο συνήθης τρόπος έκφρασης των προβλημάτων συμπεριφοράς από ένα παιδί είναι η επιθετικότητα, 7 άτομα σε ποσοστό 7,6% απάντησαν πως η απομόνωση είναι κατά τη γνώμη τους ο πιο συνήθης τρόπος έκφρασης των προβλημάτων, 13 άτομα σε ποσοστό 14,1% απάντησαν πως η έλλειψη συνεργατικότητας κατά αυτούς είναι ο πιο συνήθης τρόπος έκφρασης των προβλημάτων από τα παιδιά και τέλος οι υπόλοιποι 33 ερωτηθέντες σε ποσοστό 35,9% απάντησαν πως θεωρούν ότι τα ξεσπάσματα και ο θυμός είναι οι συνηθέστεροι τρόποι με τους οποίους ένα παιδί εκφράζει τα προβλήματα συμπεριφοράς του.

Ποιος είναι ο συνήθης τρόπος με τον οποίο εκφράζει το παιδί τα προβλήματα συμπεριφοράς του;

	Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid Επιθετικότητα	39	42,4	42,4
Απομόνωση	7	7,6	50,0
Μη συνεργατικότητα	13	14,1	64,1
Θυμός /ξεσπάσματα	33	35,9	100,0
Total	92	100,0	

Πίνακας αποτελεσμάτων της ερώτησης 10 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά την άποψη των ερωτηθέντων για το ποιος είναι ο πιο συνήθης τρόπος με τον οποίο ένα παιδί εκφράζει τα προβλήματα συμπεριφοράς του παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με τη συχνότητα τους και το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν.

Ποιος είναι ο συνήθης τρόπος με τον οποίο εκφράζει το παιδί τα προβλήματα συμπεριφοράς του;

Απεικόνιση των απαντήσεων της ερώτησης 10 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά την άποψη των ερωτηθέντων για το ποιος είναι ο πιο συνήθης τρόπος με τον οποίο ένα παιδί εκφράζει τα προβλήματα συμπεριφοράς του παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν υπό τη μορφή γραφήματος πίτας (pie chart).

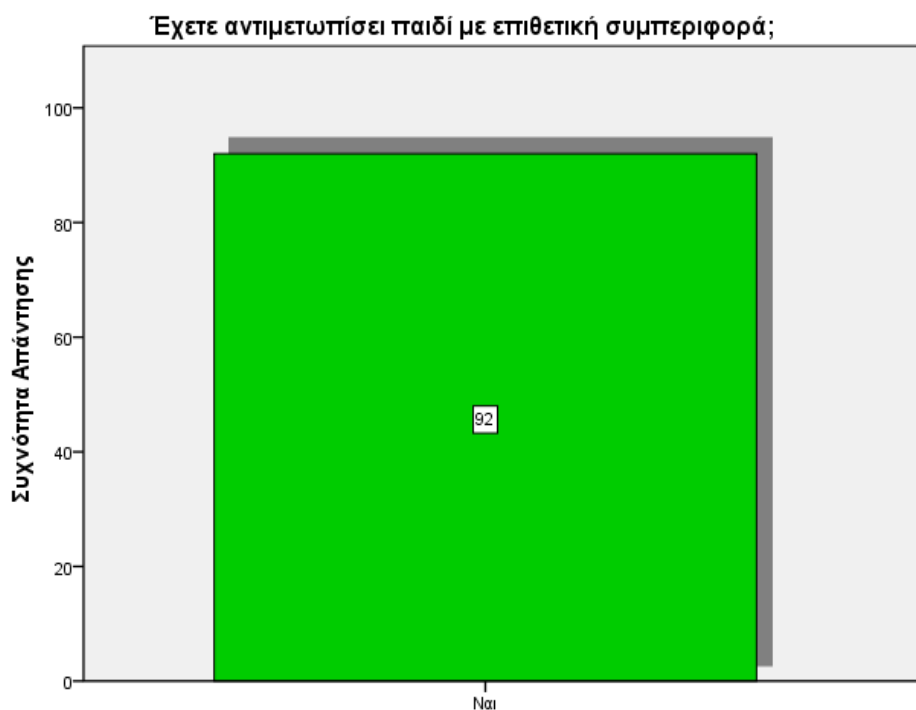
6. Έχετε αντιμετωπίσει παιδί με επιθετική συμπεριφορά;

Αφότου παρατηρηθεί ο Πίνακας 6 και οι δύο μορφές απεικόνισης των αποτελεσμάτων της ερώτησης που διερευνά το εάν οι ερωτηθέντες έχουν αντιμετωπίσει παιδί με επιθετική συμπεριφορά, παρατηρείται εδώ πως και οι 92 ερωτηθέντες απάντησαν πως έχουν αντιμετωπίσει κάποια επιθετική συμπεριφορά σε παιδί.

Έχετε αντιμετωπίσει παιδί με επιθετική συμπεριφορά;

	Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid Ναι	92	100,0	100,0

Πίνακας αποτελεσμάτων της ερώτησης 6 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά το εάν οι ερωτηθέντες έχουν αντιμετωπίσει παιδί με επιθετική συμπεριφορά παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με τη συχνότητα τους και το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν.

Απεικόνιση των απαντήσεων της ερώτησης 6 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά το εάν οι ερωτηθέντες έχουν αντιμετωπίσει παιδί με επιθετική συμπεριφορά παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με την εκάστοτε συχνότητα που διαθέτουν υπό τη μορφή γραφήματος Ράβδων (bar chart).

7. Η επιθετικότητα σχετίζεται με την ψυχική υγεία του παιδιού.

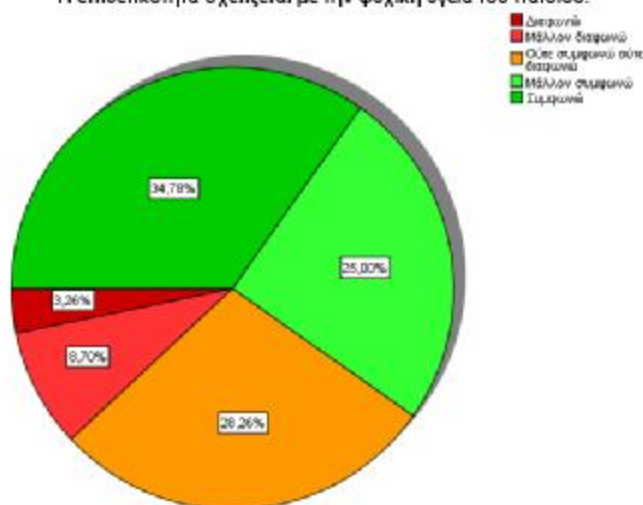
Αφότου παρατηρηθεί ο Πίνακας 7 και οι δύο μορφές απεικόνισης των αποτελεσμάτων της ερώτησης που διερευνά το κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι η επιθετικότητα σχετίζεται με την ψυχική υγεία του παιδιού, παρατηρείται εδώ πως 3 άτομα σε ποσοστό 3,3% απάντησαν πως Διαφωνούν με το συγκεκριμένο ερώτημα, ενώ 8 άτομα σε ποσοστό 8,7% επί του συνόλου απάντησαν πως Μάλλον Διαφωνούν. Την ίδια στιγμή ένα ποσοστό της τάξης του 28,3% και σε αριθμό 26 ερωτηθέντες έχοντας ουδέτερη στάση απάντησαν πως ούτε Συμφωνούν αλλά και πως ούτε Διαφωνούν με το ότι η επιθετικότητα σχετίζεται με την ψυχική υγεία ενός παιδιού, ενώ 23 άτομα σε ποσοστό 25% απάντησαν πως Μάλλον Συμφωνούν με το προαναφερθέν ερώτημα, τέλος οι 32 από τους 92 ερωτηθέντες απάντησαν πως συμφωνούν με το ότι η επιθετικότητα έχει σχέση με την ψυχική υγεία του παιδιού.

Η επιθετικότητα σχετίζεται με την ψυχική υγεία του παιδιού.

	Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid Διαφωνώ	3	3,3	3,3
Μάλλον διαφωνώ	8	8,7	12,0
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	26	28,3	40,2
Μάλλον συμφωνώ	23	25,0	65,2
Συμφωνώ	32	34,8	100,0
Total	92	100,0	

Πίνακας αποτελεσμάτων της ερώτησης 7 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά το κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι η επιθετικότητα σχετίζεται με την ψυχική υγεία του παιδιού παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με τη συχνότητα τους και το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν.

Η επιθετικότητα σχετίζεται με την ψυχική υγεία του παιδιού.

Απεικόνιση των απαντήσεων της ερώτησης 7 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά το κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι η επιθετικότητα σχετίζεται με την ψυχική υγεία του παιδιού παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν υπό τη μορφή γραφήματος πίτας (pie chart).

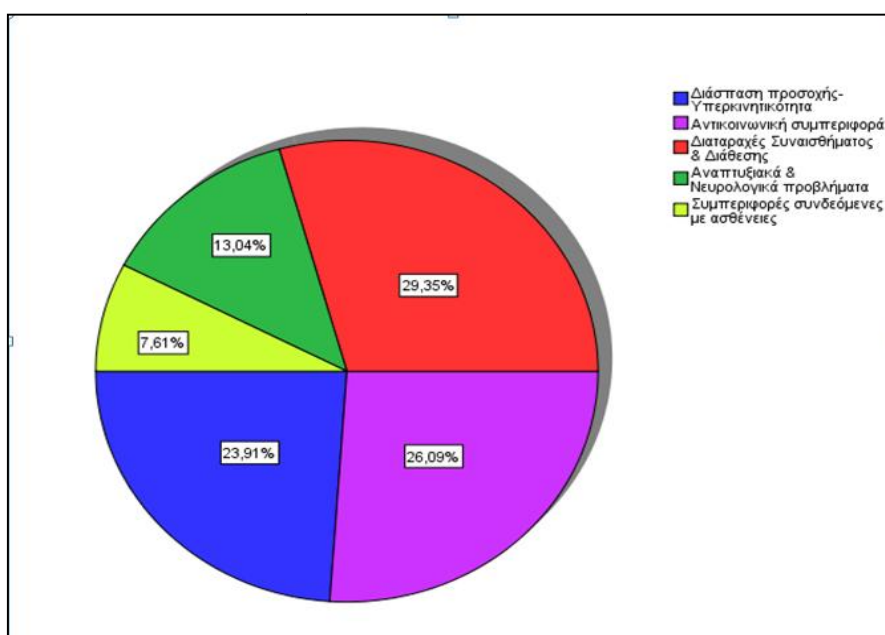
8. Ποιος είναι ο κυριότερος λόγος προβλημάτων συμπεριφοράς παιδιών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Αφότου παρατηρηθεί ο Πίνακας 8 και οι δύο μορφές απεικόνισης των αποτελεσμάτων της ερώτησης που διερευνά το ποιος είναι ο κυριότερος λόγος προβλημάτων συμπεριφοράς των παιδιών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά τη γνώμη των ερωτηθέντων, παρατηρείται εδώ πως 22 άτομα σε ποσοστό 23,9% απάντησαν πως θεωρούν ως κυριότερο λόγο προβλημάτων συμπεριφοράς των παιδιών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση την Διάσπαση προσοχής και ή την κινητικότητα, 24 άτομα απάντησαν πως θεωρούν ότι η Αντικοινωνική Συμπεριφορά είναι ο κυριότερος λόγος ενώ 27 ερωτηθέντες σε ποσοστό 29,3% απάντησαν πως οι Διαταραχές Συναισθημάτων και Διάθεσης διαδραματίζουν τον πιο σημαντικό ρόλο στον λόγο προβλημάτων συμπεριφοράς των παιδιών. Ταυτόχρονα 12 άτομα σε ποσοστό 13% απάντησαν πως κατά τη γνώμη τους διάφορα Αναπτυξιακά και

Νευρολογικά προβλήματα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον λόγο προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ενώ τέλος οι υπόλοιποι 7 ερωτηθέντες σε ποσοστό 7,6% απάντησαν πως τα προβλήματα συμπεριφοράς είναι συνδεδεμένα με κάποια ασθένεια.

Ποιος είναι ο κυριότερος λόγος προβλημάτων συμπεριφοράς παιδιών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

		Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid	Διάσπαση προσοχής-Υπερκινητικότητα	22	23,9	23,9
	Αντικοινωνική συμπεριφορά	24	26,1	50,0
	Διαταραχές Συναισθήματος & Διάθεσης	27	29,3	79,3
	Αναπτυξιακά & Νευρολογικά προβλήματα	12	13,0	92,4
	Συμπεριφορές συνδεδεμένες με ασθένειες	7	7,6	100,0
	Total	92	100,0	

Απεικόνιση των απαντήσεων της ερώτησης 8 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά το ποιος είναι ο κυριότερος λόγος επιθετικής συμπεριφοράς των παιδιών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά τη γνώμη των ερωτηθέντων παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν υπό τη μορφή γραφήματος πίτας (pie chart).

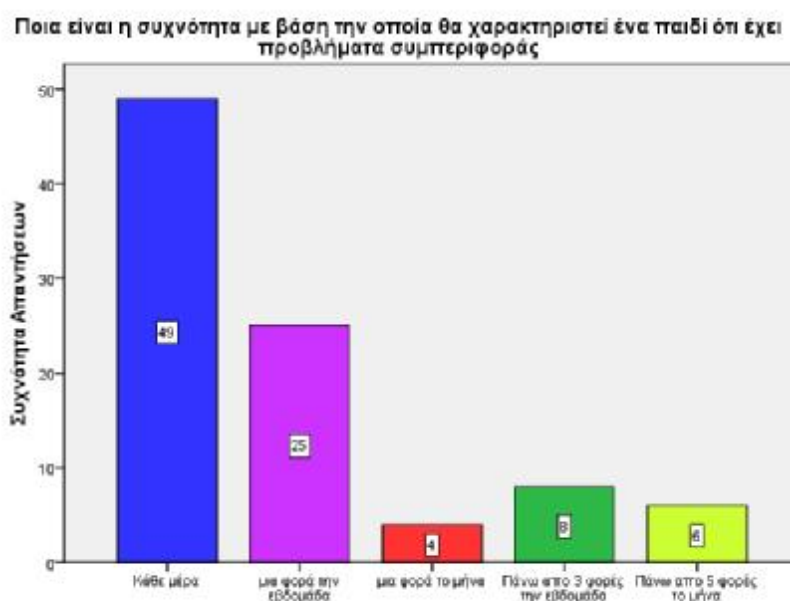
9. Ποια είναι η συχνότητα με βάση την οποία θα χαρακτηριστεί ένα παιδί ότι έχει προβλήματα συμπεριφοράς;

Αφότου παρατηρηθεί ο Πίνακας 6 και οι δύο μορφές απεικόνισης των αποτελεσμάτων της ερώτησης που διερευνά τη συχνότητα με την οποία κατά τη γνώμη των ερωτηθέντων ένα παιδί θεωρείται ότι έχει προβλήματα συμπεριφοράς, παρατηρείται εδώ πως 49 άτομα σε ποσοστό 53,3% απάντησαν πως ένα παιδί θεωρούν πως χαρακτηρίζεται ότι έχει προβλήματα συμπεριφοράς όταν επί καθημερινής βάσης παρουσιάζει κάποιου είδους τέτοια προβλήματα, 25 άτομα σε ποσοστό 27,2% απάντησαν πως θεωρούν ότι ένα παιδί χαρακτηρίζεται ότι έχει προβλήματα συμπεριφοράς όταν επί εβδομαδιαίας βάσης παρουσιάζει τέτοια προβλήματα, 4 άτομα σε ποσοστό 4,3% απάντησαν πως ένα παιδί θεωρούν ότι χαρακτηρίζεται ότι έχει προβλήματα συμπεριφοράς όταν επί μηνιαίας βάσης παρουσιάζει κάποιου είδους τέτοια προβλήματα, 8 άτομα σε ποσοστό 8,7% απάντησαν πως τα παιδιά που παρουσιάζουν προβληματική συμπεριφορά για πάνω από 3 φορές σε εβδομαδιαία βάση θεωρούν πως έχουν προβλήματα συμπεριφοράς και τέλος 6 άτομα σε ποσοστό 6,5% απάντησαν πως τα παιδιά που παρουσιάζουν προβληματική συμπεριφορά για πάνω από 5 φορές σε μηνιαία βάση θεωρούν πως έχουν προβλήματα συμπεριφοράς.

Ποια είναι η συχνότητα με βάση την οποία θα χαρακτηριστεί ένα παιδί ότι έχει προβλήματα συμπεριφοράς

		Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid	Κάθε μέρα	49	53,3	53,3
	μια φορά την εβδομάδα	25	27,2	80,4
	μια φορά το μήνα	4	4,3	84,8
	Πάνω από 3 φορές την εβδομάδα	8	8,7	93,5
	Πάνω από 5 φορές το μήνα	6	6,5	100,0
	Total	92	100,0	

Πίνακας αποτελεσμάτων της ερώτησης 6 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά τη συχνότητα με την οποία κατά τη γνώμη των ερωτηθέντων ένα παιδί θεωρείται ότι έχει προβλήματα συμπεριφοράς παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με τη συχνότητα τους και το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν.

Απεικόνιση των απαντήσεων της ερώτησης 6 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά τη συχνότητα με την οποία κατά τη γνώμη των ερωτηθέντων ένα παιδί

θεωρείται ότι έχει προβλήματα συμπεριφοράς παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με την εκάστοτε συχνότητα που διαθέτουν υπό τη μορφή γραφήματος Ράβδων (bar chart).

10. Ποια είναι τα αίτια των Προβλημάτων Συμπεριφοράς των παιδιών;

Αφότου παρατηρηθεί ο Πίνακας 9 και οι δύο μορφές απεικόνισης των αποτελεσμάτων της ερώτησης που διερευνά τη γνώμη των ερωτηθέντων για το ποια είναι τα αίτια των προβλημάτων συμπεριφοράς των παιδιών, παρατηρείται εδώ πως 31 άτομα σε ποσοστό 33,7% απάντησαν πως θεωρούν πως τα οικογενειακά προβλήματα ωθούν τα παιδιά σε προβληματικές συμπεριφορές, ενώ 21 άτομα σε ποσοστό 22,8% απάντησαν πως θεωρούν ως αιτία την αναζήτηση προσοχής από τα παιδιά. Την ίδια στιγμή 3 ερωτηθέντες σε ποσοστό 3,3% απάντησαν πως ως αιτία των προβλημάτων συμπεριφοράς θεωρούν την μίμηση προτύπων, ενώ 29 άτομα σε ποσοστό 31,5% στοχοποίησαν τα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα που υπάρχουν εντός του οικογενειακού συνόλου ως αιτία για τέτοιου είδους συμπεριφορές, τέλος οι 8 από τους 92 ερωτηθέντες σε ποσοστό 8,7% απάντησαν πως αιτία των Προβλημάτων Συμπεριφοράς των παιδιών θεωρούν τις σχολικές δυσκολίες.

Ποια είναι τα αίτια των Προβλημάτων Συμπεριφοράς των παιδιών;

		Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid	Οικογενειακά προβλήματα	31	33,7	33,7
	Αναζήτηση προσοχής	21	22,8	56,5
	Μίμηση προτύπων	3	3,3	59,8
	Κοινωνικά-οικονομικά προβλήματα μέσα στην οικογένεια	29	31,5	91,3
	Σχολικές δυσκολίες	8	8,7	100,0
	Total	92	100,0	

Πίνακας αποτελεσμάτων της ερώτησης 9 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά τη γνώμη των ερωτηθέντων για το ποια είναι τα αίτια των προβλημάτων

συμπεριφοράς των παιδιών παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με τη συχνότητα τους και το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν.

Απεικόνιση των απαντήσεων της ερώτησης 9 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά τη γνώμη των ερωτηθέντων για το ποια είναι τα αίτια των προβλημάτων συμπεριφοράς των παιδιών παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν υπό τη μορφή γραφήματος πίτας (pie chart).

11. Η συμπεριφορά των δασκάλων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

Αφότου παρατηρηθεί ο Πίνακας 11 και οι δύο μορφές απεικόνισης των αποτελεσμάτων της ερώτησης που διερευνά το κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι η συμπεριφορά των δασκάλων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού, παρατηρείται εδώ πως 1 άτομο σε ποσοστό 1,1% απάντησε πως Διαφωνεί με το συγκεκριμένο ερώτημα, ενώ 2 άτομα σε ποσοστό 2,2% επί του συνόλου απάντησαν πως Μάλλον Διαφωνούν. Την ίδια στιγμή ένα ποσοστό της τάξης του 7,6% και σε αριθμό 7 ερωτηθέντες έχοντας ουδέτερη στάση απάντησαν πως ούτε Συμφωνούν αλλά και πως ούτε Διαφωνούν με το ότι η συμπεριφορά των δασκάλων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού, ενώ 15 άτομα σε ποσοστό 16,3%

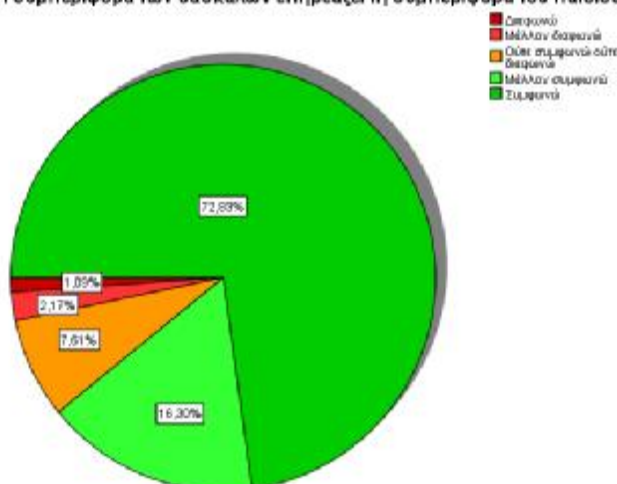
απάντησαν πως Μάλλον Συμφωνούν με το προαναφερθέν ερώτημα, τέλος οι 67 από τους 92 ερωτηθέντες απάντησαν σε ποσοστό 72,8% πως συμφωνούν με το ότι η συμπεριφορά των δασκάλων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

Η συμπεριφορά των δασκάλων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

	Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid Διαφωνώ	1	1,1	1,1
Μάλλον διαφωνώ	2	2,2	3,3
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	7	7,6	10,9
Μάλλον συμφωνώ	15	16,3	27,2
Συμφωνώ	67	72,8	100,0
Total	92	100,0	

Πίνακας αποτελεσμάτων της ερώτησης 11 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά το κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι η συμπεριφορά των δασκάλων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με τη συχνότητα τους και το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν.

Η συμπεριφορά των δασκάλων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

Απεικόνιση των απαντήσεων της ερώτησης 11 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά το κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι η συμπεριφορά των δασκάλων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν υπό τη μορφή γραφήματος πίτας (pie chart).

12. Η συμπεριφορά των γονέων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

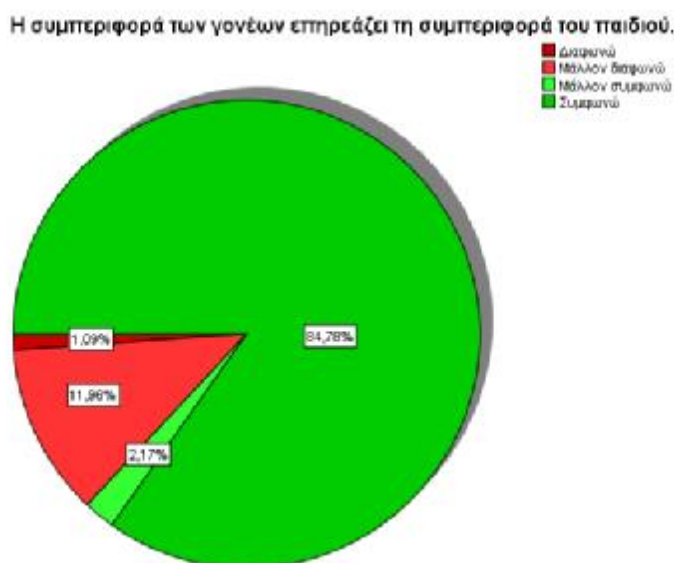
Αφότου παρατηρηθεί ο Πίνακας 12 και οι δύο μορφές απεικόνισης των αποτελεσμάτων της ερώτησης που διερευνά το κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι η συμπεριφορά των γονέων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού, παρατηρείται εδώ πως 1 άτομο σε ποσοστό 1,1% απάντησε πως Διαφωνεί με το συγκεκριμένο ερώτημα, ενώ 11 άτομα σε ποσοστό 12% επί του συνόλου απάντησαν πως Μάλλον Διαφωνούν. Την ίδια στιγμή 2 άτομα σε ποσοστό 2,2% απάντησαν πως Μάλλον Συμφωνούν με το προαναφερθέν ερώτημα, τέλος οι 78 από τους 92 ερωτηθέντες σε ποσοστό 84,8% απάντησαν πως συμφωνούν με το ότι η συμπεριφορά των γονέων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

Η συμπεριφορά των γονέων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

	Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid Διαφωνώ	1	1,1	1,1
Μάλλον διαφωνώ	11	12,0	13,0
Μάλλον συμφωνώ	2	2,2	15,2
Συμφωνώ	78	84,8	100,0
Total	92	100,0	

Πίνακας αποτελεσμάτων της ερώτησης 12 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά το κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι η

συμπεριφορά των γονέων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με τη συχνότητα τους και το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν.

Απεικόνιση των απαντήσεων της ερώτησης 12 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά το κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι η συμπεριφορά των γονέων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν υπό τη μορφή γραφήματος πίτας (pie chart).

13. Είναι απαραίτητη η συνεργασία εκπαιδευτικού και κοινωνικού λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Αφότου παρατηρηθεί ο Πίνακας 13 και οι δύο μορφές απεικόνισης των αποτελεσμάτων της ερώτησης που διερευνά το κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το εάν είναι απαραίτητη η συνεργασία εκπαιδευτικού και κοινωνικού λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, παρατηρείται εδώ πως 2 άτομα σε ποσοστό 2,2% απάντησαν πως Διαφωνούν με το συγκεκριμένο ερώτημα, ενώ 27 άτομα σε ποσοστό 29,3% επί του συνόλου απάντησαν πως Μάλλον Διαφωνούν. Την ίδια στιγμή ένα ποσοστό της τάξης του 3,3% και σε αριθμό 3 ερωτηθέντες έχοντας ουδέτερη στάση απάντησαν πως ούτε Συμφωνούν αλλά και πως

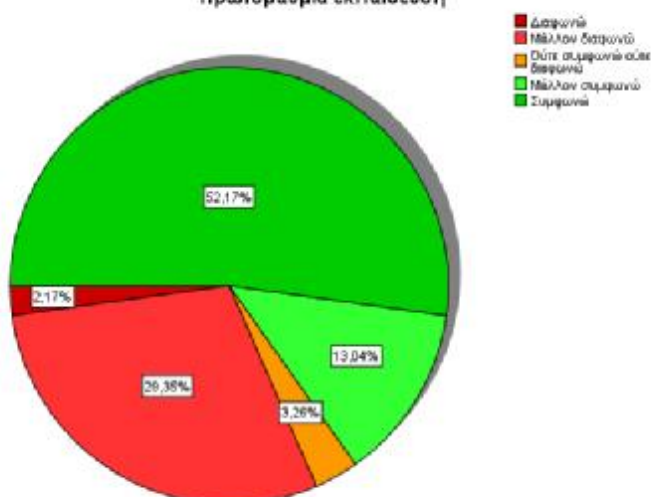
ούτε Διαφωνούν με το ότι είναι απαραίτητη η συνεργασία εκπαιδευτικού και κοινωνικού λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ 12 άτομα σε ποσοστό 13% απάντησαν πως Μάλλον Συμφωνούν με το προαναφερθέν ερώτημα, τέλος οι 48 από τους 92 ερωτηθέντες απάντησαν σε ποσοστό 52,2% πως συμφωνούν με το ότι είναι απαραίτητη η συνεργασία εκπαιδευτικού και κοινωνικού λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Είναι απαραίτητη η συνεργασία εκπαιδευτικού και κοινωνικού λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

	Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid Διαφωνώ	2	2,2	2,2
Μάλλον διαφωνώ	27	29,3	31,5
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	3	3,3	34,8
Μάλλον συμφωνώ	12	13,0	47,8
Συμφωνώ	48	52,2	100,0
Total	92	100,0	

Πίνακας αποτελεσμάτων της ερώτησης 13 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά το κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το εάν είναι απαραίτητη η συνεργασία εκπαιδευτικού και κοινωνικού λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με τη συχνότητα τους και το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν.

Είναι απαραίτητη η συνεργασία εκπαιδευτικού και κοινωνικού λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Απεικόνιση των απαντήσεων της ερώτησης 13 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά το κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το εάν είναι απαραίτητη η συνεργασία εκπαιδευτικού και κοινωνικού λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν υπό τη μορφή γραφήματος πίτας (pie chart).

14. Εκπαιδευτικός και κοινωνικός λειτουργός λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση?

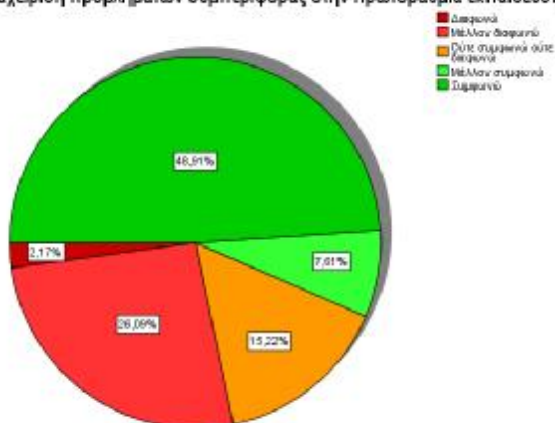
Αφότου παρατηρηθεί ο Πίνακας 14 και οι δύο μορφές απεικόνισης των αποτελεσμάτων της ερώτησης που διερευνά το κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το εάν ο εκπαιδευτικός και ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, παρατηρείται εδώ πως 2 άτομα σε ποσοστό 2,2% απάντησαν πως Διαφωνούν με το συγκεκριμένο ερώτημα, ενώ 24 άτομα σε ποσοστό 26,1% επί του συνόλου απάντησαν πως Μάλλον Διαφωνούν. Την ίδια στιγμή ένα ποσοστό της τάξης του 15,2% και σε αριθμό 14 ερωτηθέντες έχοντας ουδέτερη στάση απάντησαν πως ούτε Συμφωνούν αλλά και πως ούτε Διαφωνούν με το ότι ο εκπαιδευτικός και ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ 7 άτομα σε ποσοστό 7,6% απάντησαν πως Μάλλον Συμφωνούν με το προαναφερθέν ερώτημα, τέλος οι 45 από τους 92 ερωτηθέντες απάντησαν σε ποσοστό 48,9% πως συμφωνούν με το ότι ο εκπαιδευτικός και ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Εκπαιδευτικός και κοινωνικός λειτουργός λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

	Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid Διαφωνώ	2	2,2	2,2
Μάλλον διαφωνώ	24	26,1	28,3
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	14	15,2	43,5
Μάλλον συμφωνώ	7	7,6	51,1
Συμφωνώ	45	48,9	100,0
Total	92	100,0	

Πίνακας αποτελεσμάτων της ερώτησης 14 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά το κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το εάν ο εκπαιδευτικός και ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με τη συχνότητα τους και το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν.

Εκπαιδευτικός και κοινωνικός λειτουργός λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Απεικόνιση των απαντήσεων της ερώτησης 14 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά το κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το εάν ο εκπαιδευτικός και ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν υπό τη μορφή γραφήματος πίτας (pie chart).

15. Ποιος από τους παρακάτω αποτελεί τον κυρίαρχο πυλώνα αντιμετώπισης των παιδιών με προβλήματα συμπεριφοράς;

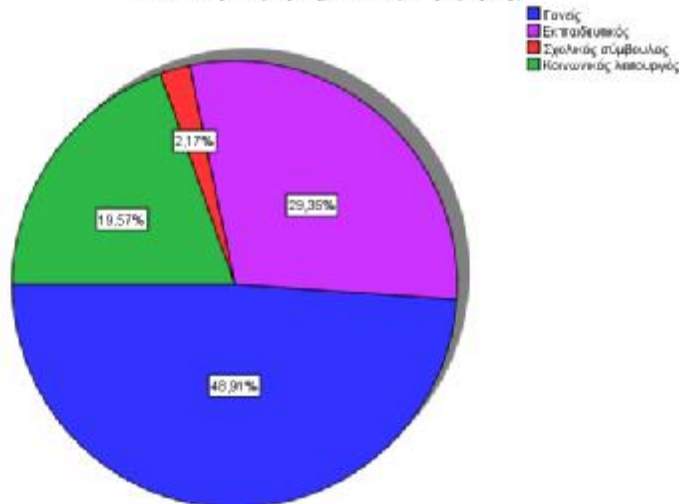
Αφότου παρατηρηθεί ο Πίνακας 15 και οι δύο μορφές απεικόνισης των αποτελεσμάτων της ερώτησης που διερευνά τη γνώμη των ερωτηθέντων για το ποιος αποτελεί κατά τη γνώμη τους κυρίαρχο πυλώνα αντιμετώπισης των παιδιών με προβλήματα συμπεριφοράς, παρατηρείται εδώ πως 45 άτομα σε ποσοστό 48,9% απάντησαν πως θεωρούν ως κυρίαρχο πυλώνα αντιμετώπισης των παιδιών με προβλήματα συμπεριφοράς τους γονείς τους, 27 άτομα σε ποσοστό 29,3% απάντησαν πως θεωρούν ως κυρίαρχο πυλώνα αντιμετώπισης των παιδιών με προβλήματα συμπεριφοράς τους εκάστοτε εκπαιδευτικούς τους, ταυτόχρονα 2 άτομα σε ποσοστό 2,2% απάντησαν πως θεωρούν τους Σχολικούς συμβούλους ως κυρίαρχους πυλώνες για τέτοιου είδους συμπεριφορές και τέλος οι υπόλοιποι 18 ερωτηθέντες απάντησαν πως θεωρούν τους κοινωνικούς λειτουργούς κυρίαρχο πυλώνα στην αντιμετώπιση παιδιών με προβληματικές συμπεριφορές.

Ποιος από τους παρακάτω αποτελεί τον κυρίαρχο πυλώνα αντιμετώπισης των παιδιών με προβλήματα συμπεριφοράς;

	Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid Γονείς	45	48,9	48,9
Εκπαιδευτικός	27	29,3	78,3
Σχολικός σύμβουλος	2	2,2	80,4
Κοινωνικός λειτουργός	18	19,6	100,0
Total	92	100,0	

Πίνακας αποτελεσμάτων της ερώτησης 15 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά τη γνώμη των ερωτηθέντων για το ποιος αποτελεί κατά τη γνώμη τους κυρίαρχο πυλώνα αντιμετώπισης των παιδιών με προβλήματα συμπεριφοράς παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με τη συχνότητα τους και το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν.

Ποιος από τους παρακάτω αποτελεί τον κυρίαρχο πυλώνα αντιμετώπισης των παιδιών με προβλήματα συμπεριφοράς;

Απεικόνιση των απαντήσεων της ερώτησης 15 : Οι απαντήσεις στο ερώτημα που διερευνά τη γνώμη των ερωτηθέντων για το ποιος αποτελεί κατά τη γνώμη τους κυρίαρχο πυλώνα αντιμετώπισης των παιδιών με προβλήματα συμπεριφοράς παρουσιάζονται εδώ ανάλογα με το εκάστοτε ποσοστό % που διαθέτουν υπό τη μορφή γραφήματος πίτας (pie chart).

Συνένωση Πινάκων (Cross Tabulation)

Για την περαιτέρω ανάλυση των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας πραγματοποιήθηκε συνένωση πινάκων και ανάλυση τους στη συνέχεια ανάλογα με τον τίτλο που διέθεταν οι ερωτηθέντες, έτσι παρατηρούνται με μεγαλύτερη ευκολία οι απόψεις που διαθέτουν οι δύο ίσες ομάδες των ερωτηθέντων. Από αυτό το σημεία παρουσιάζονται οι πίνακες και τα γραφήματα της συνένωσης συνδυασμένα με πίνακες που τα αναλύουν ενώ παρουσιάζονται ταυτόχρονα τα σημαντικότερα εκ των συμπερασμάτων, το δείγμα χωρίζεται πλέον σε δύο ομάδες των 46 ατόμων και τα ποσοστά που ακολουθούν πλέον δεν είναι επί του γενικού συνόλου (92 ερωτηθέντες) αλλά επί του ειδικού συνόλου (46 Εκπαιδευτικοί και 46 Κοινωνικοί λειτουργοί).

🚧 Πρώτη συνένωση Πινάκων

Από τους πίνακες και τα γραφήματα που ακολουθούν παρατηρείται πως η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών σε ποσοστό 86,9% (40 άτομα) επί του συνόλου των Εκπαιδευτικών Συμφώνησαν με το ότι η συμπεριφορά που έχουν είτε αυτοί είτε συνάδελφοι τους επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού ενώ οι αντίστοιχοι Κοινωνικοί λειτουργοί με πτυχίο Κοινωνικού λειτουργού Τ.Ε ήταν 42 σε ποσοστό 91,3% που απάντησαν ότι συμφωνούν με το ότι η συμπεριφορά τους επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

Η συμπεριφορά των κοινωνικών λειτουργών επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

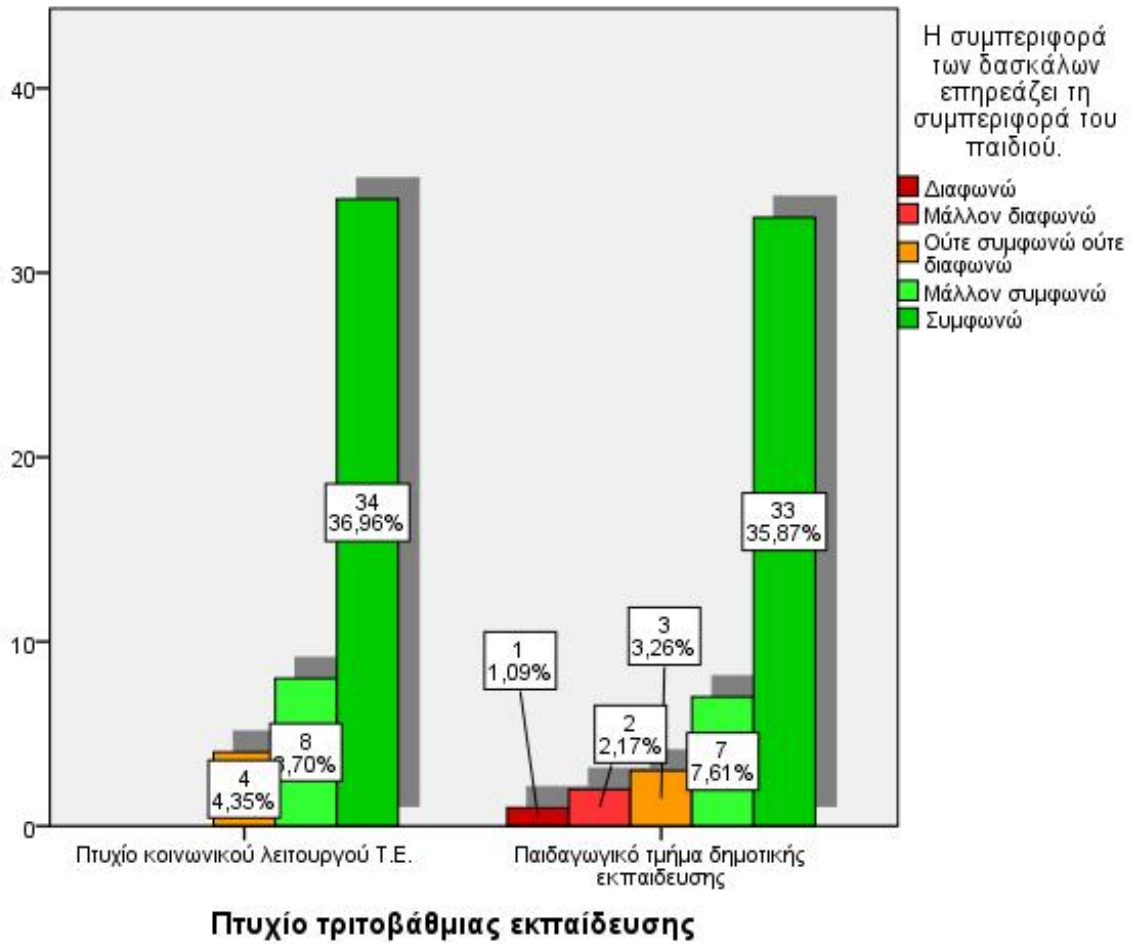
		Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	4	8,7	8,7
	Μάλλον συμφωνώ	8	17,4	26,1
	Συμφωνώ	34	73,9	100,0
	Total	46	100,0	

Η συμπεριφορά των δασκάλων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

		Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid	Διαφωνώ	1	2,2	2,2
	Μάλλον διαφωνώ	2	4,3	6,5
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	3	6,5	13,0
	Μάλλον συμφωνώ	7	15,2	28,3
	Συμφωνώ	33	71,7	100,0
	Total	46	100,0	

Πίνακας i.1 ποσοστά και συχνότητες απαντήσεων των ερωτηθέντων Κοινωνικών λειτουργών στην ερώτηση για το εάν η συμπεριφορά των δασκάλων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού (πάνω), πίνακας i.3 ποσοστά και συχνότητες απαντήσεων

των ερωτηθέντων Εκπαιδευτικών στην ερώτηση για το εάν η συμπεριφορά των δασκάλων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού (κάτω).

🚧 Δεύτερη συνένωση Πινάκων

Από τους πίνακες και τα γραφήματα που ακολουθούν παρατηρείται πως όλοι οι Κοινωνικοί Λειτουργοί σε ποσοστό 100% (46 άτομα) επί του συνόλου των Κοινωνικών Λειτουργών Συμφώνησαν με το ότι η συμπεριφορά που έχουν οι γονείς επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού ενώ οι Εκπαιδευτικοί που συμφώνησαν ήταν 34 στους 46 σε ποσοστό 73,9% επί του συνόλου των Εκπαιδευτικών, στο παρόν ερώτημα φαίνεται πως όλες οι αρνητικές απαντήσεις που υπήρξαν προήλθαν από Εκπαιδευτικούς αφού το 26,1% αυτών Διαφώνησε σε κάποιο βαθμό με το ότι η συμπεριφορά των γονέων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

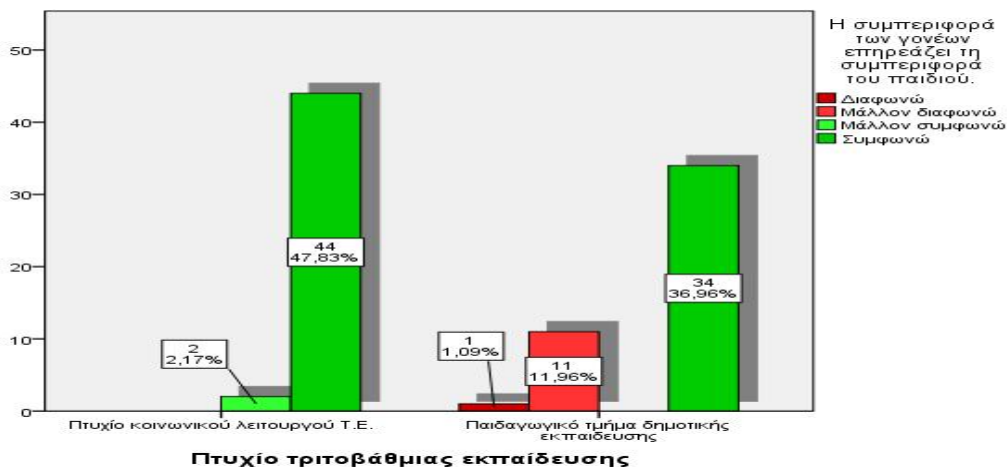
Η συμπεριφορά των γονέων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

	Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid Μάλλον συμφωνώ	2	4,3	4,3
Συμφωνώ	44	95,7	100,0
Total	46	100,0	

Η συμπεριφορά των γονέων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

	Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid Διαφωνώ	1	2,2	2,2
Μάλλον διαφωνώ	11	23,9	26,1
Συμφωνώ	34	73,9	100,0
Total	46	100,0	

Πίνακας ii.1 ποσοστά και συχνότητες απαντήσεων των ερωτηθέντων Κοινωνικών λειτουργών στην ερώτηση για το εάν η συμπεριφορά των γονέων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού (πάνω), πίνακας ii.3 ποσοστά και συχνότητες απαντήσεων των ερωτηθέντων Εκπαιδευτικών στην ερώτηση για το εάν η συμπεριφορά των γονέων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού (κάτω).

Γράφημα ii.2 συχνότητες και ποσοστά απαντήσεων των ερωτηθέντων στις 2 συνενωμένες ερωτήσεις , *Πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης X Η συμπεριφορά των γονέων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.*

✚ Τρίτη συνένωση Πινάκων

Από τους πίνακες και τα γραφήματα που ακολουθούν παρατηρείται πως 36 Κοινωνικοί Λειτουργοί σε ποσοστό 82,6% επί του συνόλου των Κοινωνικών Λειτουργών Συμφώνησαν με το ότι ο Εκπαιδευτικός και ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση αντίθετα οι Εκπαιδευτικοί που συμφώνησαν ήταν 14 στους 46 σε ποσοστό 30,4% επί του συνόλου των Εκπαιδευτικών, όμως 24 Εκπαιδευτικοί σε ποσοστό 52,2% Διαφώνησαν με το συγκεκριμένο ερώτημα έτσι παρατηρείται μια αρνητική στάση από την μεριά των εκπαιδευτικών που απάντησαν στο συγκεκριμένο ερώτημα.

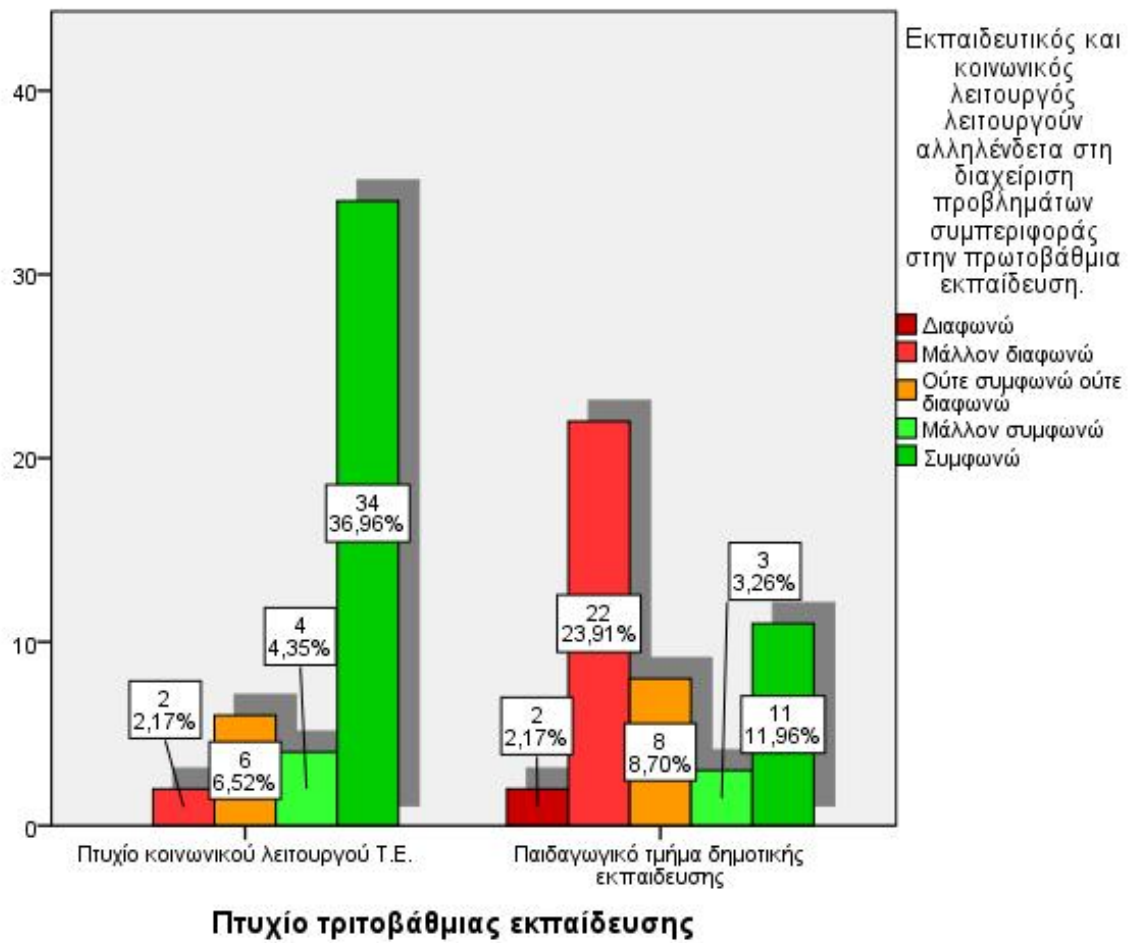
Εκπαιδευτικός και κοινωνικός λειτουργός λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

		Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid	Μάλλον διαφωνώ	2	4,3	4,3
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	6	13,0	17,4
	Μάλλον συμφωνώ	4	8,7	26,1
	Συμφωνώ	34	73,9	100,0
	Total	46	100,0	

Εκπαιδευτικός και κοινωνικός λειτουργός λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

		Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid	Διαφωνώ	2	4,3	4,3
	Μάλλον διαφωνώ	22	47,8	52,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	8	17,4	69,6
	Μάλλον συμφωνώ	3	6,5	76,1
	Συμφωνώ	11	23,9	100,0
	Total	46	100,0	

Πίνακας iii.1 ποσοστά και συχνότητες απαντήσεων των ερωτηθέντων Κοινωνικών λειτουργών στην ερώτηση για το εάν ο Εκπαιδευτικός και ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (πάνω), πίνακας iii.3 ποσοστά και συχνότητες απαντήσεων των ερωτηθέντων Εκπαιδευτικών στην ερώτηση για το εάν ο Εκπαιδευτικός και ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (κάτω).

Γράφημα iii.2 συχνότητες και ποσοστά απαντήσεων των ερωτηθέντων στις 2 συνενωμένες ερωτήσεις , *Πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης X Εκπαιδευτικός και κοινωνικός λειτουργός πρέπει να λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.*

🚩 Τέταρτη συνένωση Πινάκων

Από τους πίνακες και τα γραφήματα που ακολουθούν παρατηρείται πως 44 Κοινωνικοί Λειτουργοί σε ποσοστό 95,7% επί του συνόλου των Κοινωνικών Λειτουργών Συμφώνησαν με το ότι είναι απαραίτητη η συνεργασία εκπαιδευτικού και κοινωνικού λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση αντίθετα οι Εκπαιδευτικοί που συμφώνησαν ήταν 16 στους 46 σε ποσοστό 34,7% επί του συνόλου των Εκπαιδευτικών, άξιο αναφοράς είναι όμως ότι 29 Εκπαιδευτικοί σε ποσοστό 63% Διαφώνησαν με το συγκεκριμένο ερώτημα.

Είναι απαραίτητη η συνεργασία εκπαιδευτικού και κοινωνικού λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

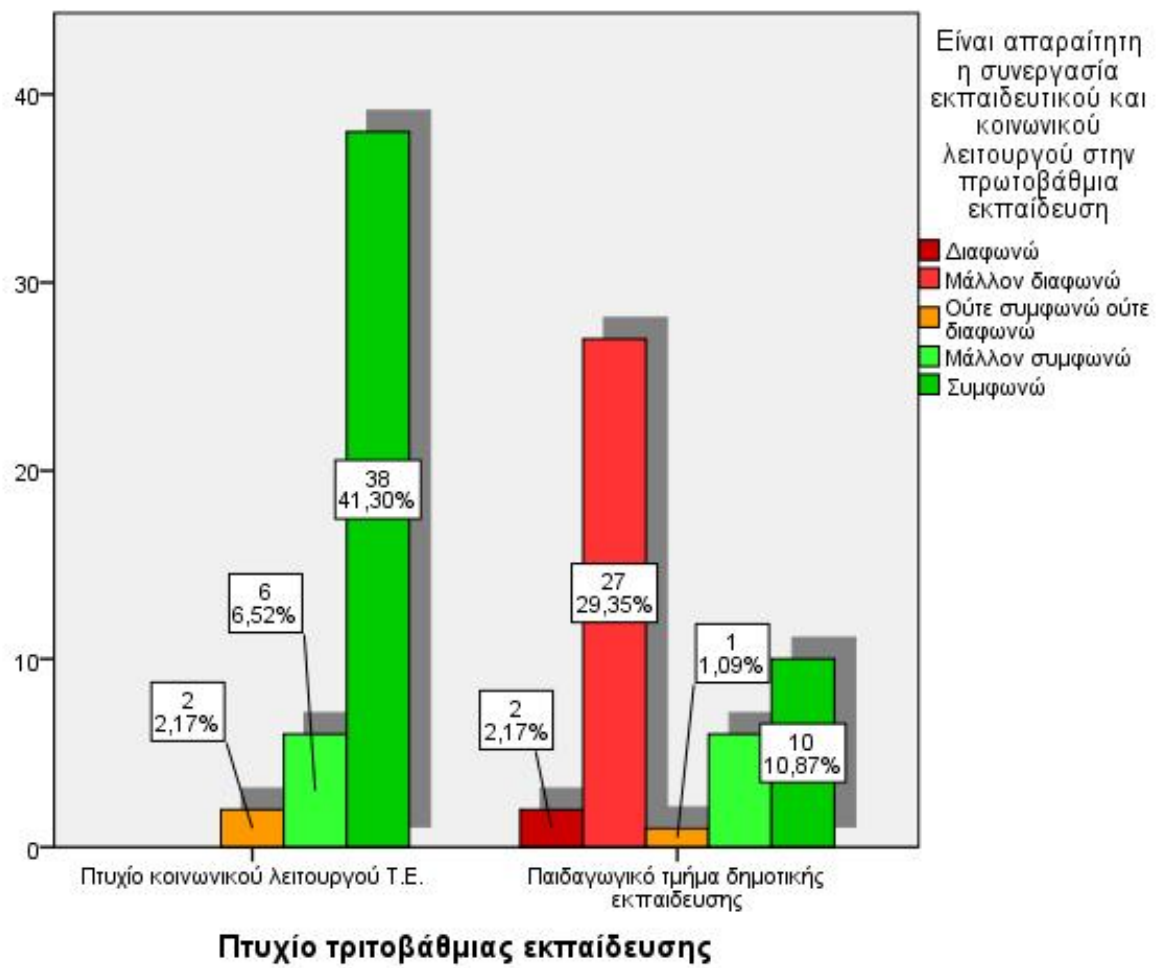
	Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	2	4,3	4,3
Μάλλον συμφωνώ	6	13,0	17,4
Συμφωνώ	38	82,6	100,0
Total	46	100,0	

Είναι απαραίτητη η συνεργασία εκπαιδευτικού και κοινωνικού λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

	Frequency	Percent	CumulativePercent
Valid Διαφωνώ	2	4,3	4,3
Μάλλον διαφωνώ	27	58,7	63,0
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	1	2,2	65,2
Μάλλον συμφωνώ	6	13,0	78,3
Συμφωνώ	10	21,7	100,0
Total	46	100,0	

Πίνακας iv.1 ποσοστά και συχνότητες απαντήσεων των ερωτηθέντων Κοινωνικών λειτουργών στην ερώτηση για το εάν είναι απαραίτητη η συνεργασία εκπαιδευτικού

και κοινωνικού λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (πάνω), πίνακας iv.3 ποσοστά και συχνότητες απαντήσεων των ερωτηθέντων Εκπαιδευτικών στην ερώτηση για το εάν είναι απαραίτητη η συνεργασία εκπαιδευτικού και κοινωνικού λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (κάτω).

Γράφημα iv.2 συχνότητες και ποσοστά απαντήσεων των ερωτηθέντων στις 2 συνενωμένες ερωτήσεις , *Πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης* X *Είναι απαραίτητη η συνεργασία εκπαιδευτικού και κοινωνικού λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση* .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Μετά την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας σε αυτό το σημείο αναφέρονται τα συμπεράσματα που προέκυψαν από αυτή, αρχικά όλοι οι ερωτηθέντες που απάντησαν το ερωτηματολόγιο έχουν αντιμετωπίσει κάποια περίπτωση προβλημάτων συμπεριφοράς σε παιδί. Στην συνέχεια παρατηρήσαμε πως σε μεγαλύτερο βαθμό οι ερωτηθέντες απάντησαν πως θεωρούν ότι ένα παιδί χαρακτηρίζεται ότι έχει προβλήματα συμπεριφοράς όταν επί καθημερινής βάσης εκδηλώνει συγκεκριμένες μορφές προβλημάτων συμπεριφοράς.

Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι πάνω από τους μισούς ερωτηθέντες απάντησαν πως συμφωνούν γενικότερα με το ότι η επιθετικότητα σχετίζεται με την ψυχική υγεία ενός παιδιού, ενώ ταυτόχρονα οι ερωτηθέντες έδωσαν ως απάντηση με μεγαλύτερη συχνότητα τις Διαταραχές Συναισθημάτων και Διάθεσης σαν τον κυριότερο ρόλο που πυροδοτεί την επιθετική συμπεριφορά των παιδιών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ακολούθησε η Αντικοινωνική Συμπεριφορά και με λίγες λιγότερες απαντήσεις την Διάσπαση προσοχής ή και την κινητικότητα.

Σημαντικό γεγονός είναι επίσης πως η πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησε πως θεωρούν ότι τα οικογενειακά προβλήματα ωθούν τα παιδιά σε προβληματικές συμπεριφορές, ενώ ακολούθησαν οι απαντήσεις εκείνων οι οποίοι στοχοποίησαν τα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα που υπάρχουν εντός του οικογενειακού συνόλου ως αίτια για τέτοιου είδους συμπεριφορές και τρίτη επιλογή ήρθε η αναζήτηση προσοχής από τα παιδιά. Την ίδια στιγμή το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων απάντησε πως ο πιο συνήθης τρόπος έκφρασης των προβλημάτων συμπεριφοράς από ένα παιδί είναι η επιθετικότητα.

Στη συνέχεια παρατηρήθηκε πως η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων *συμφώνησε* στο ότι η συμπεριφορά των δασκάλων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού, από αυτούς που συμφώνησαν το μεγαλύτερο ποσοστό ήταν εκπαιδευτικοί αφού η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών σε ποσοστό *συμφώνησαν* με το ότι η συμπεριφορά που έχουν είτε αυτοί είτε συνάδελφοι τους επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού ενώ σε ίδια επίπεδα φάνηκε πως ήταν και οι απαντήσεις των Κοινωνικών Λειτουργών αφού και αυτοί απάντησαν ότι *συμφωνούν* με το προαναφερθέν ερώτημα.

Η συμπεριφορά των γονέων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού όπως παρατηρήθηκε από ένα μεγάλο ποσοστό ερωτηθέντων το οποίο συμφώνησε με το προαναφερθέν ερώτημα. Ταυτόχρονα παρατηρείται πως όλοι οι Κοινωνικοί Λειτουργοί συμφώνησαν με το ότι η συμπεριφορά που έχουν οι γονείς επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού ενώ οι Εκπαιδευτικοί που συμφώνησαν ήταν λιγότεροι σε βαθμό, στο παρόν ερώτημα φαίνεται πως όλες οι αρνητικές απαντήσεις που υπήρξαν προήλθαν από Εκπαιδευτικούς αφού σχεδόν το ¼ αυτών Διαφώνησε σε κάποιο βαθμό με το ότι η συμπεριφορά των γονέων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

Επιπροσθέτως ένα σημαντικό ποσοστό ερωτηθέντων Συμφώνησε με το ότι είναι απαραίτητη η συνεργασία Εκπαιδευτικού και Κοινωνικού Λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Από αυτούς η πλειοψηφία ήταν Κοινωνικοί Λειτουργοί σε ποσοστό αντίθετα οι Εκπαιδευτικοί που συμφώνησαν σε μικρότερο βαθμό ενώ άξιο αναφοράς είναι πως η πλειοψηφία των ατόμων που Διαφώνησαν με το ότι είναι απαραίτητη η συνεργασία Εκπαιδευτικού και Κοινωνικού Λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ήταν Εκπαιδευτικοί.

Πάνω από τους μισούς ερωτηθέντες φάνηκε πως συμφωνούν με το ότι ο Εκπαιδευτικός και ο Κοινωνικός Λειτουργός πρέπει να λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Οι Κοινωνικοί Λειτουργοί κατείχαν την πλειοψηφία των θετικών απαντήσεων αφού Συμφώνησαν με το ότι ο Εκπαιδευτικός και ο Κοινωνικός Λειτουργός πρέπει να λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση αντίθετα οι Εκπαιδευτικοί που συμφώνησαν ήταν πολύ λιγότεροι ενώ πάνω από τους μισούς Εκπαιδευτικούς Διαφώνησαν με το συγκεκριμένο ερώτημα.

Στο τελευταίο ερώτημα που τέθηκε στους ερωτηθέντες παρατηρήθηκε μια ιεράρχηση, βάσει των συχνοτήτων των απαντήσεων των κυρίαρχων πυλώνων για την αντιμετώπιση των παιδιών με προβλήματα συμπεριφοράς, πρώτη σε απαντήσεις φάνηκε πως ήταν οι γονείς των παιδιών με προβλήματα συμπεριφοράς, ακολούθησαν οι Εκπαιδευτικοί και τρίτοι ήρθαν οι Κοινωνικοί Λειτουργοί.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την εκπόνηση της παρούσας μελέτης είναι τα εξής:

Αρχικά οι μορφές με τις οποίες εκδηλώνονται τα προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών στο σχολείο είναι η Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητα, η επιθετικότητα, η ανυπακοή, ο θυμός και ο σχολικός εκφοβισμός ενώ παράλληλα οι παράγοντες που τα επηρεάζουν συνδέονται και με τα χαρακτηριστικά του ίδιου του παιδιού όπως είναι οι σωματικές αναπηρίες αλλά και με τις συνθήκες του περιβάλλοντος του όπως είναι τα οικογενειακά προβλήματα.

Η διασπαστική συμπεριφορά των παιδιών συνήθως οδηγεί σε αποκλεισμό από τα σχολικά προγράμματα, σε δυσκολία συνύπαρξης με τους συμμαθητές και σε αποτυχία στη μάθηση. Επιπλέον, οι κοινωνικές προεκτάσεις του συνδρόμου μπορεί να περιλαμβάνουν οικογενειακές εντάσεις, κοινωνική δυσπροσαρμοστικότητα και παραπτωματική συμπεριφορά στην εφηβεία.

Στη συνέχεια, πολύ σημαντική θεωρείται η αντιμετώπιση των προβλημάτων συμπεριφοράς στο σχολείο η οποία επιτυγχάνεται μέσα από τη συνεργασία του Κοινωνικού Λειτουργού με τον Εκπαιδευτικό. Ο Κοινωνικός Λειτουργός αποτελεί ένα άτομο το οποίο εφαρμόζει την Κοινωνική Εργασία με άτομα, ομάδες μαθητών, γονείς καθώς επίσης και συνεργάζεται εκτός από το εκπαιδευτικό προσωπικό εντός σχολικού πλαισίου αλλά και με την κοινότητα και ειδικές υπηρεσίες για την καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων συμπεριφοράς των παιδιών.

Η εφαρμογή της Κοινωνική Εργασίας όσο αφορά τα προβλήματα συμπεριφοράς, γίνεται στις εισαγγελίες και στα δικαστήρια ανηλίκων. Ακόμα, οι Κοινωνικοί Λειτουργοί εργάζονται ενάντια στα προβλήματα συμπεριφοράς μέσω των υπηρεσιών επιμελητών ανηλίκων, των σωφρονιστικών καταστημάτων, των εταιρειών προστασίας αποφυλακισμένων και των προγραμμάτων κοινωνικής επανένταξης.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Σχετικά με τη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφορές προτείνονται ορισμένα σημεία που μπορούν να λειτουργήσουν θετικά στην αντιμετώπιση του φαινομένου.

Ο Κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να διακατέχεται από εκπαιδευτική επάρκεια και ετοιμότητα ώστε και να είναι σε θέση να συνεργάζεται τόσο με τον εκπαιδευτικό όσο και με το οικογενειακό περιβάλλον του παιδιού προκειμένου να είναι καλύτερη η αντιμετώπιση των προβλημάτων συμπεριφοράς.

Ο Κοινωνικός Λειτουργός θα πρέπει να είναι σε θέση να ενημερώνει και να ευαισθητοποιεί το κοινωνικό σύνολο προκειμένου να συμβάλλει στην πρόληψη και την έγκαιρη αντιμετώπιση των προβλημάτων συμπεριφοράς των παιδιών.

Θα πρέπει να υπάρχει κρατική μέριμνα η οποία θα δημιουργήσει το κατάλληλο θεσμικό και νομικό πλαίσιο για τη συνδρομή του κοινωνικού λειτουργού και την παρουσία του σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Οι κρατικοί φορείς θα πρέπει να ενημερώνουν συνεχώς με ημερίδες /σεμινάρια τους ενασχολούμενους με την παιδική ηλικία (εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους κλπ) για τις νέες επιτεύξεις της επιστημονικής κοινότητας σχετικά με τα προβλήματα συμπεριφοράς.

Ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να βελτιώνει συνεχώς τις γνώσεις τους μέσω της δια βίου εκπαίδευσης και να δρα καταλυτικά στην αντιμετώπιση των προβλημάτων συμπεριφοράς.

Ο έγκαιρος εντοπισμός των δυσκολιών του παιδιού μπορούν να οδηγήσουν σε μείωση της παραπτωματικής συμπεριφοράς συνεπώς όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς θα πρέπει να λειτουργούν ομαδικά και έγκαιρα

Ο Κοινωνικός Λειτουργός, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στο σχεδιασμό προγράμματος ενίσχυσης θετικής συμπεριφοράς των παιδιών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed.). Arlington, VA: American Psychiatric Publishing.

Bromley, E., Johnson, J.G. & Cohen, P. (2006). Personality strengths in adolescence and decreased risk of developing mental health problems in early adulthood. *Comprehensive Psychiatry*, 47, 315-324.

Farrington, D.P. (2002). Developmental Criminology and risk-focused prevention In M.Maguire et al (Eds), *The Oxford Handbook of Criminology* (3rd edn.) Oxford: Oxford University Press.

Heward, W.L. (2000). *Exceptional Children: An Introduction to Special Education*. New Jersey: Prentice Hall.

Lipsey, M.W. (1992). The effects of treatment on juvenile delinquents: Results from metaanalysis. Paper presented at the NIMH meeting for potential applicants for research to prevent youth violence, Bethesda, MD.

Molnar A. – Lindquist B., (1998), *Προβλήματα Συμπεριφοράς στο Σχολείο. Οικοσυστημική Προσέγγιση*, μετ. Α. Καλαντζή-Αζίζι, 7η έκδοση, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Siegel, L. J. & Senna, J. J. (2000). *Juvenile delinquency: Theory, practice, and law* (7th ed.). Belmont, CA: Wadsworth.

Slavin, R., (2007). *Εκπαιδευτική Ψυχολογία*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Walker, H.M., Colvin, G. and Ramsey, E. (1994). *Antisocial behavior in schools: Strategies and best practices*. Pacific Grove, CA: Brooks / Cole.

Walklate, S. (2003). *Understanding Criminology- Current Theoretical Debates*, 2nd edition, Maidenhead:Open University Press.

Γιαβρίμης, Π. (2005). Αυτοαντίληψη αλλοδαπών μαθητών. Σύγχρονη εκπαίδευση, 140, 44-55.

Δημοπούλου- Λαγωνίκα, Μ και συνεργάτες. (2009) Μεθοδολογία Κοινωνικής Εργασίας- μοντέλα παρέμβασης. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Κάκουρος, Ε. και Μανιαδάκη, Κ.(2002).Ψυχοπαθολογία παιδιών και εφήβων: Αναπτυξιακή προσέγγιση. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Καλαντζή-Αζίζι Α. (1996). Εφαρμοσμένη κλινική ψυχολογία στο χώρο της υγείας. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα

Καλλινικάκη, Θ. (1998). Κοινωνική Εργασία. Εισαγωγή στη θεωρία και την πρακτική της 179 Κοινωνικής Εργασίας. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Κανδαράκης, Α (2004). Συνυπάρχουν οι Μαθησιακές Δυσκολίες με τα προβλήματα συμπεριφοράς; Θεωρητική διερεύνηση – Πρακτική Αντιμετώπιση. Αθήνα: Σαββάλας.

Μπίκος Κ., (1990), Βελτίωση των κοινωνικών σχέσεων στη σχολική τάξη. Ο κοινωνικο-παιδαγωγικός ρόλος του σχολείου, Αθήνα: Αναστασάκη.

Νόβα- Καλτσούνη, Χ. (2001) Μορφές αποκλίνουσας συμπεριφοράς στην εφηβεία- ο ρόλος της οικογένειας και του σχολείου. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Παπαδόπουλος, Μ., Γιαλλουρίδης, Γ., Θεοδώρου, Γ., Οικονόμου-Γεωργίου, Μ., Κωνσταντίνου, Μ. & Σταύρου, Α. (2002). Η αυτοομολογούμενη νεανική παραβατικότητα μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο. Στο: Επιθετικότητα: πρακτικά 4ου Ψυχολογικού Συνεδρίου Κύπρου, (σσ.177-189). Σύνδεσμος Ψυχολόγων Κύπρου.

Παπαϊωάννου Σ., (1993), «Ενσωμάτωση και ανατρεπτικότητα. Το εκπαιδευτικό σύστημα κάτω από συνθήκες μετάβασης και κρίσης», στο: Σύγχρονη Εκπαίδευση 74,

Πετρόπουλος Ν., (2000), «Βία και διαμαρτυρία στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης», στο: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Προκλήσεις στη Σχολική Κοινότητα. Έρευνα και Παρέμβαση, Αθήνα: ΥΠΕΠΘ – ΠΙ

Τρίγκα – Μερτίκα, Ε. (2012). Σχολικός εκφοβισμός - Θυματοποίηση - Ο ρόλος οικογένειας-σχολείου. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Χρηστάκης, Κ. (2001). Προβλήματα συμπεριφοράς στη σχολική ηλικία: εκτίμηση, πρόληψη, καταγραφή, αντιμετώπιση. Αθήνα: Ατραπός.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

<http://www.encephalos.gr/full/44-4-07g.htm>

<http://www.dkoykis.gr/για-κάθε-δυσκολία-υπάρχει-λύση-3/προβλήματα-συμπεριφοράς-εναντιωτική/>

http://www.familyviolence.gov.cy/upload/research/erevna_2009june_aksiologisi.pdf

<http://www.noesi.gr/book/study/keddy-rolos-koinonikou-leitourgou>

<http://www.adhdhellas.org/depy/ti-einai-i-depy-1>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

έρευνα : προβλήματα συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

* Απαιτείται

1.ΦΥΛΟ *

- Άνδρας
- Γυναίκα

Ηλικία *

- 20-30
- 31-40
- 41-50
- 51 και άνω

Πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης *

- Πτυχίο κοινωνικού λειτουργού Τ.Ε.
- Παιδαγωγικό τμήμα δημοτικής εκπαίδευσης

Χρόνια ενασχόλησης με τον τομέα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης *

- έως 5 χρόνια
- από 6 έως 10 χρόνια
- από 11 έως 15 χρόνια
- από 16 έως 20 χρόνια

- πάνω από 21 χρόνια

Ποιος είναι ο συνήθης τρόπος με τον οποίο εκφράζει το παιδί τα προβλήματα συμπεριφοράς του; *

- Επιθετικότητα
- Απομόνωση
- Μη συνεργατικότητα
- Θυμός /ξεσπάσματα

Έχετε αντιμετωπίσει παιδί με επιθετική συμπεριφορά; *

- Ναι
- Όχι

Η επιθετικότητα σχετίζεται με την ψυχική υγεία του παιδιού. *

- Διαφωνώ
- Μάλλον διαφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Μάλλον συμφωνώ
- Συμφωνώ

Ποιος είναι ο κυριότερος λόγος επιθετικής συμπεριφοράς παιδιών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση; *

- Διάσπαση προσοχής-Υπερκινητικότητα
- Αντικοινωνική συμπεριφορά
- Διαταραχές Συναισθήματος & Διάθεσης
- Αναπτυξιακά & Νευρολογικά προβλήματα

- Συμπεριφορές συνδεδεμένες με ασθένειες

Ποια είναι η συχνότητα με βάση την οποία θα χαρακτηριστεί ένα παιδί ότι έχει προβλήματα συμπεριφοράς *

- Κάθε μέρα
- μια φορά την εβδομάδα
- μια φορά το μήνα
- Άλλο:

Ποια είναι τα αίτια των Προβλημάτων Συμπεριφοράς των παιδιών; *

- Οικογενειακά προβλήματα
- Αναζήτηση προσοχής
- Μίμηση προτύπων
- Κοινωνικά-οικονομικά προβλήματα μέσα στην οικογένεια
- Σχολικές δυσκολίες
- Καταστάσεις χρόνιων ή/και οξέων ασθενειών των
- διακρίσεις λόγω πολιτισμικών διαφορών

Η συμπεριφορά των δασκάλων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού. *

- Διαφωνώ
- Μάλλον διαφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Μάλλον συμφωνώ
- Συμφωνώ

Η συμπεριφορά των γονέων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού. *

- Διαφωνώ
- Μάλλον διαφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Μάλλον συμφωνώ
- Συμφωνώ

Είναι απαραίτητη η συνεργασία εκπαιδευτικού και κοινωνικού λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση *

- Διαφωνώ
- Μάλλον διαφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Μάλλον συμφωνώ
- Συμφωνώ

Εκπαιδευτικός και κοινωνικός λειτουργός λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. *

- Διαφωνώ
- Μάλλον διαφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Μάλλον συμφωνώ
- Συμφωνώ

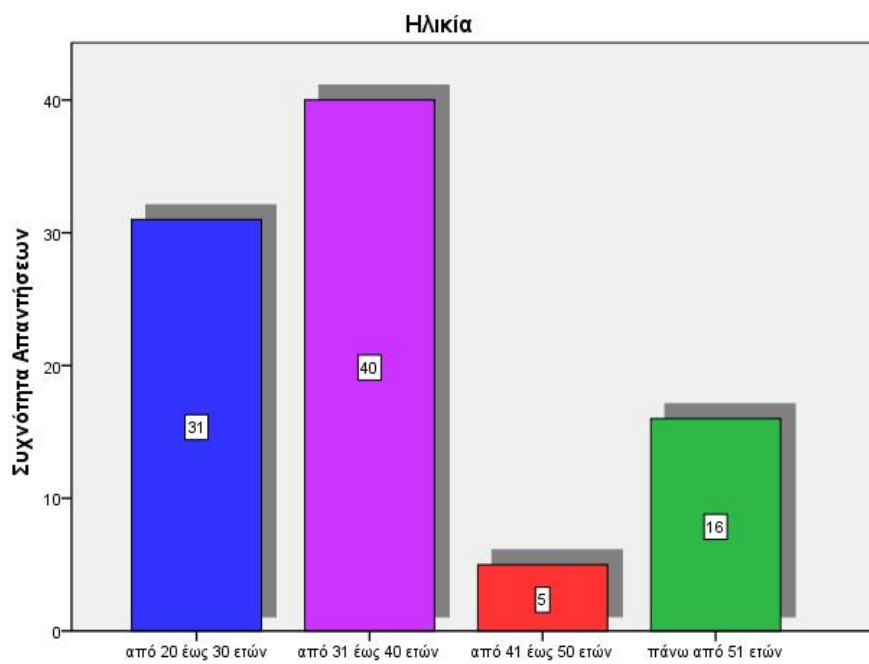
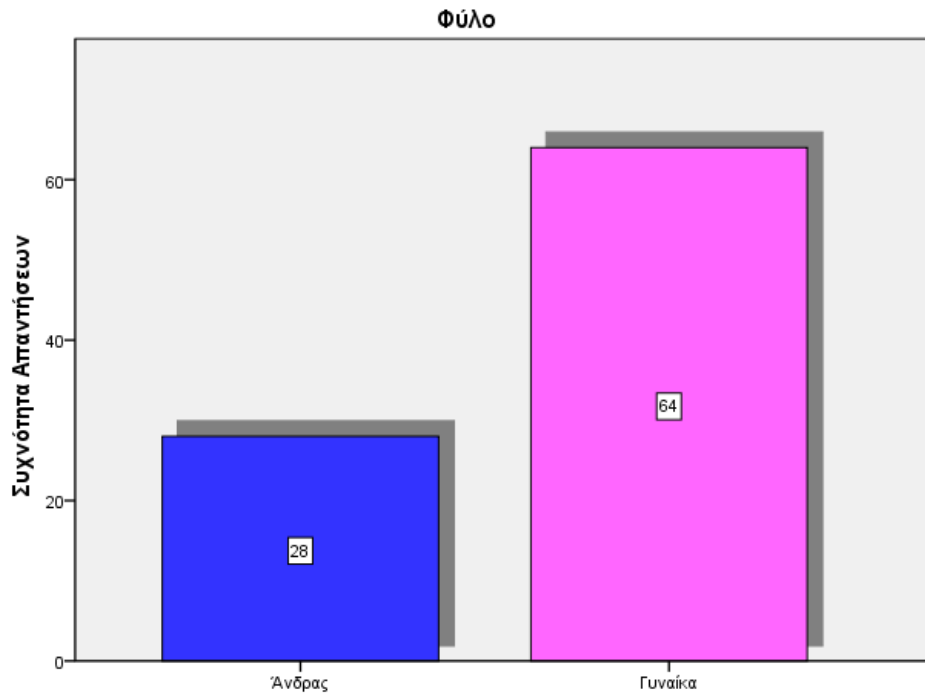
Ποιος από τους παρακάτω αποτελεί τον κυρίαρχο πυλώνα αντιμετώπισης των παιδιών με προβλήματα συμπεριφοράς; *

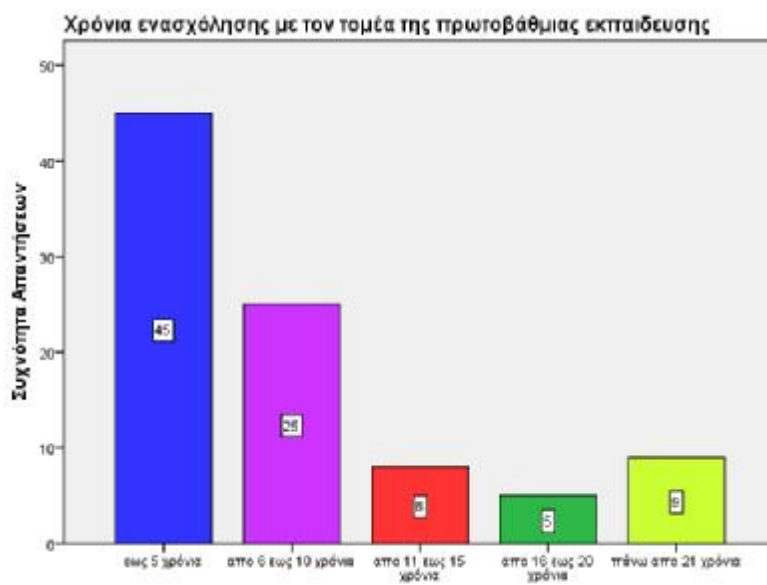
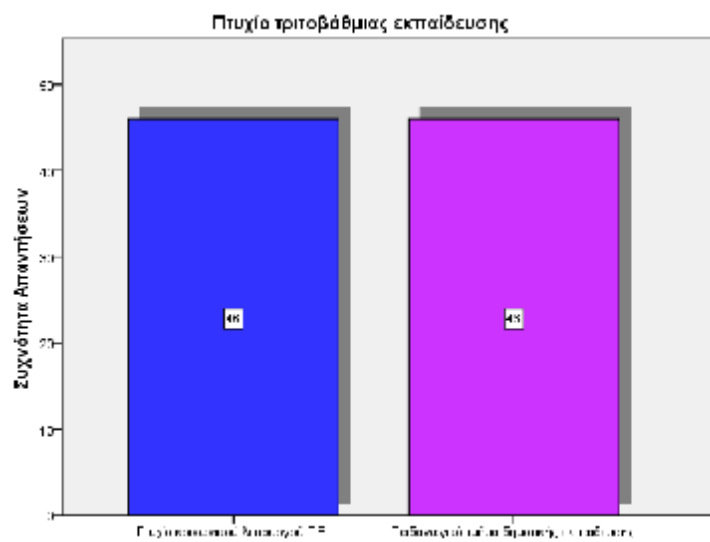
- Γονείς
- Εκπαιδευτικός
- Σχολικός σύμβουλος
- Κοινωνικός λειτουργός

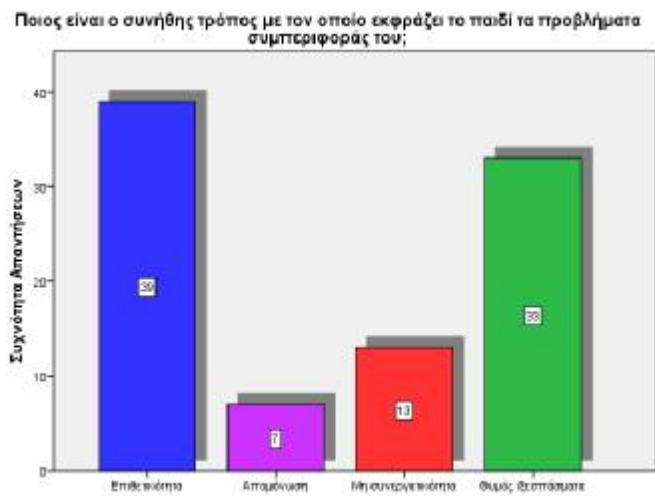
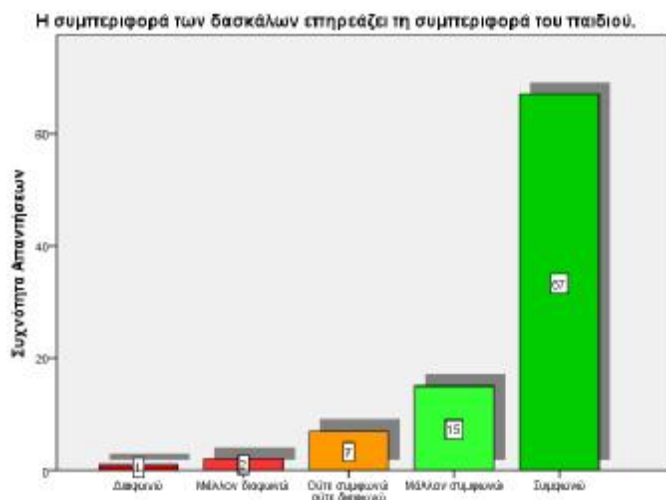
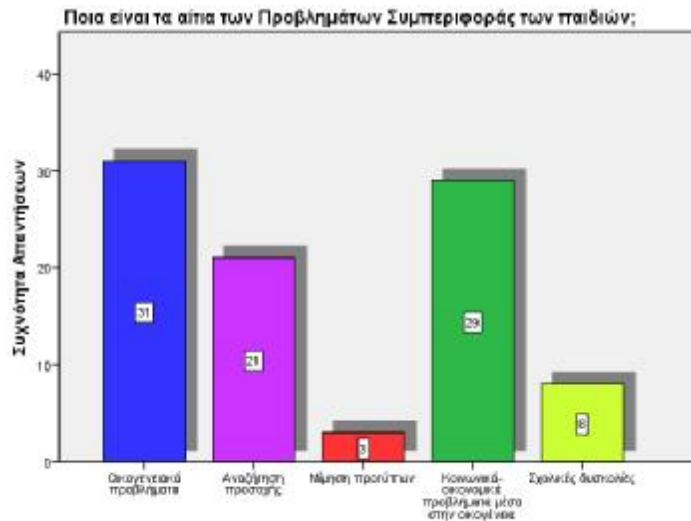
Υποβολή

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

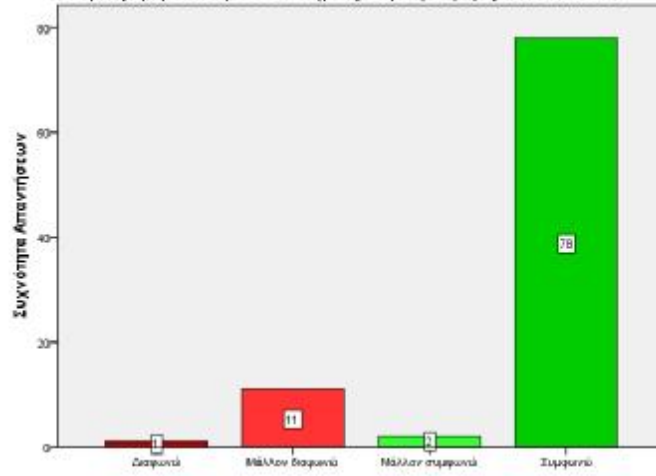
ΡΑΒΔΟΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΠΙΤΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

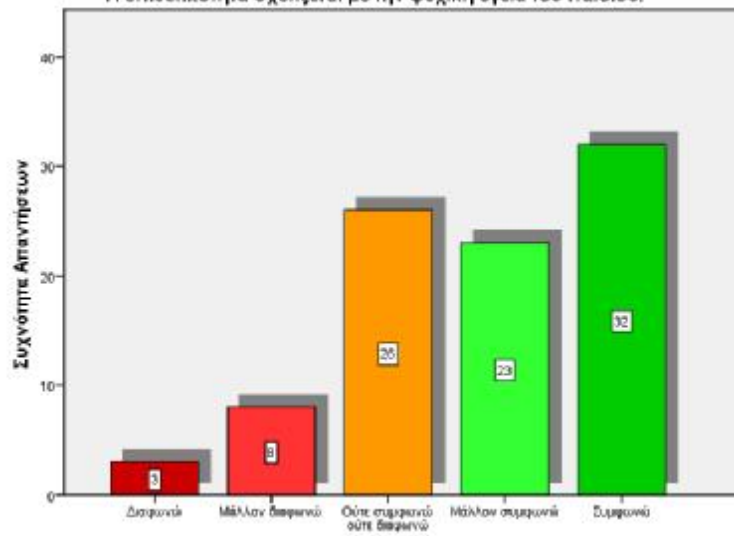

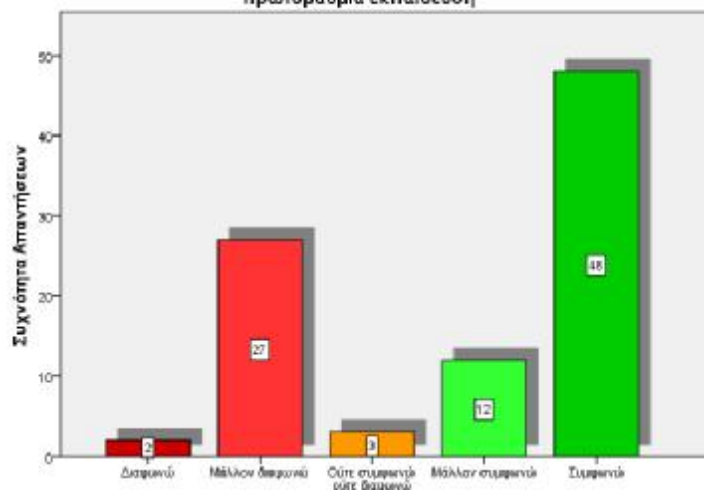
Η συμπεριφορά των γονέων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

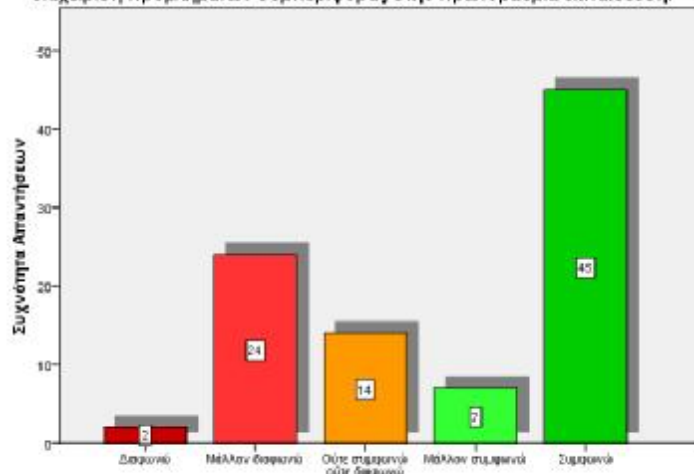
Η επιθετικότητα σχετίζεται με την ψυχική υγεία του παιδιού.

Είναι απαραίτητη η συνεργασία εκπαιδευτικού και κοινωνικού λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

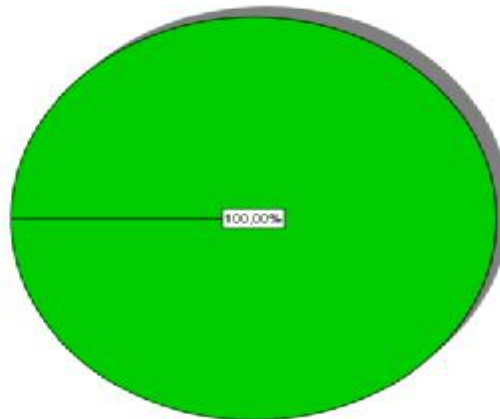

Εκπαιδευτικός και κοινωνικός λειτουργός λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

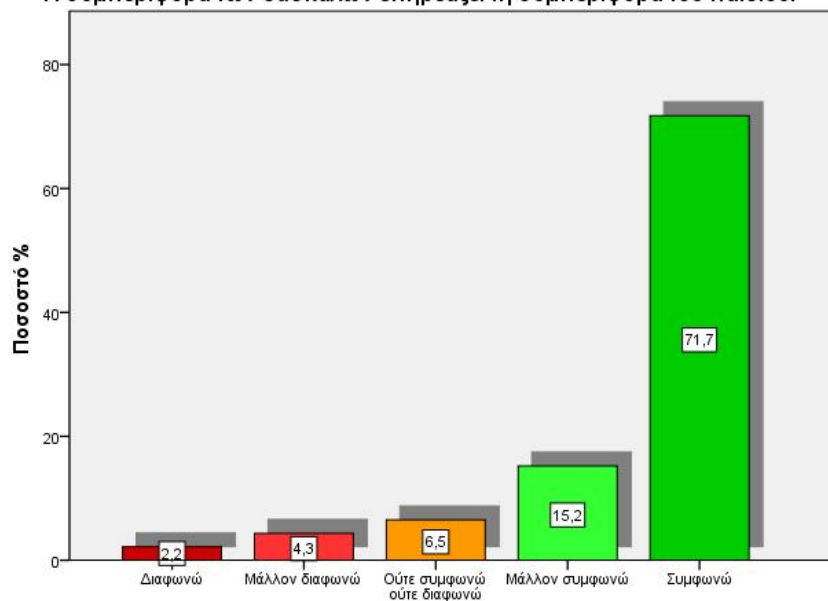

Έχετε αντιμετωπίσει παιδί με επιθετική συμπεριφορά;

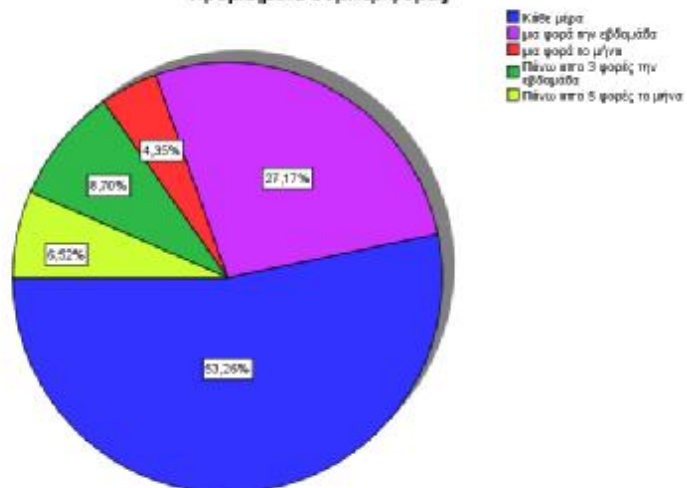
■ Ναι

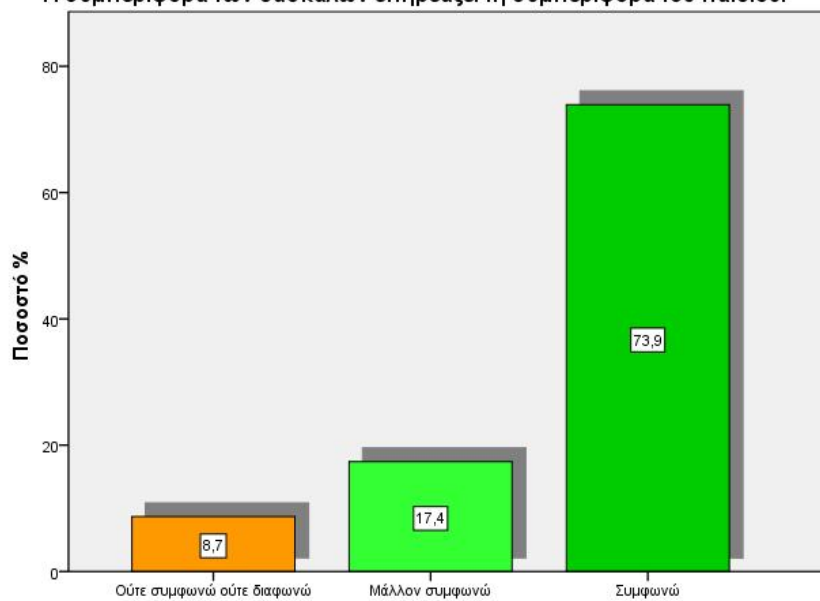
Η συμπεριφορά των δασκάλων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

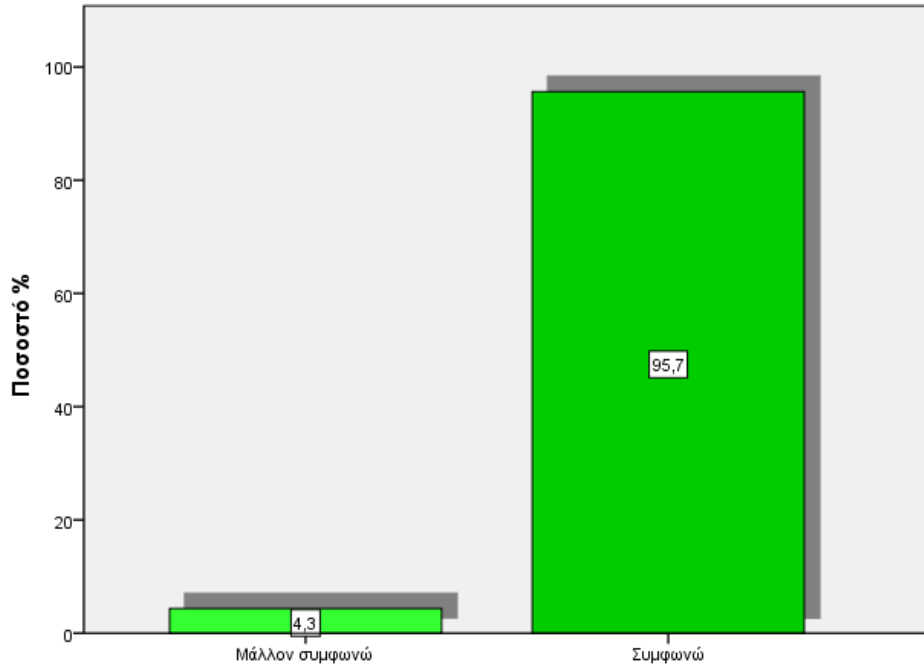
Ποια είναι η συχνότητα με βάση την οποία θα χαρακτηριστεί ένα παιδί ότι έχει προβλήματα συμπεριφοράς

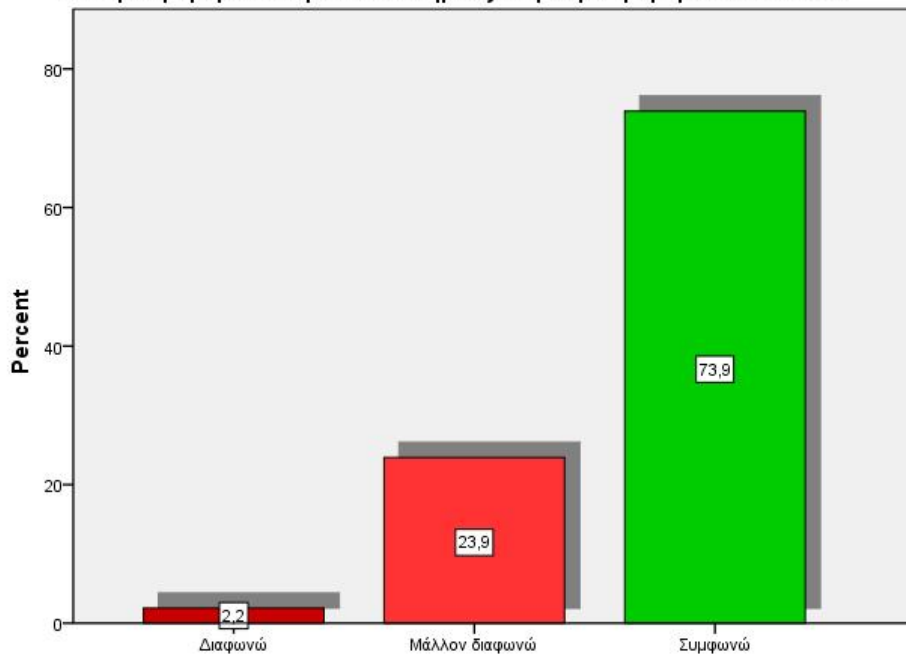
Η συμπεριφορά των δασκάλων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

Η συμπεριφορά των γονέων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

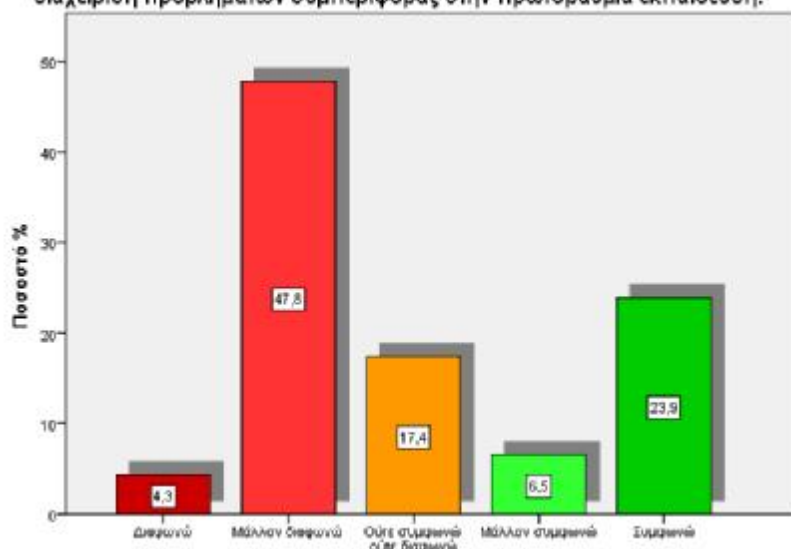

Η συμπεριφορά των γονέων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

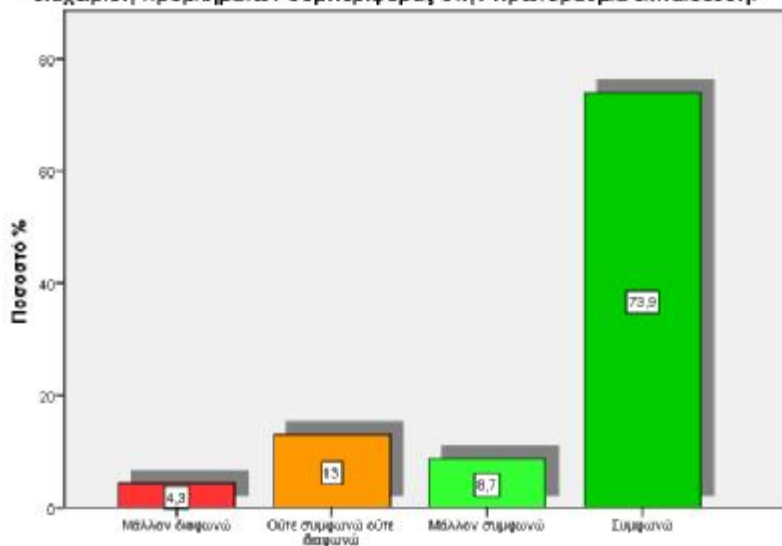

Η συμπεριφορά των γονέων επηρεάζει τη συμπεριφορά του παιδιού.

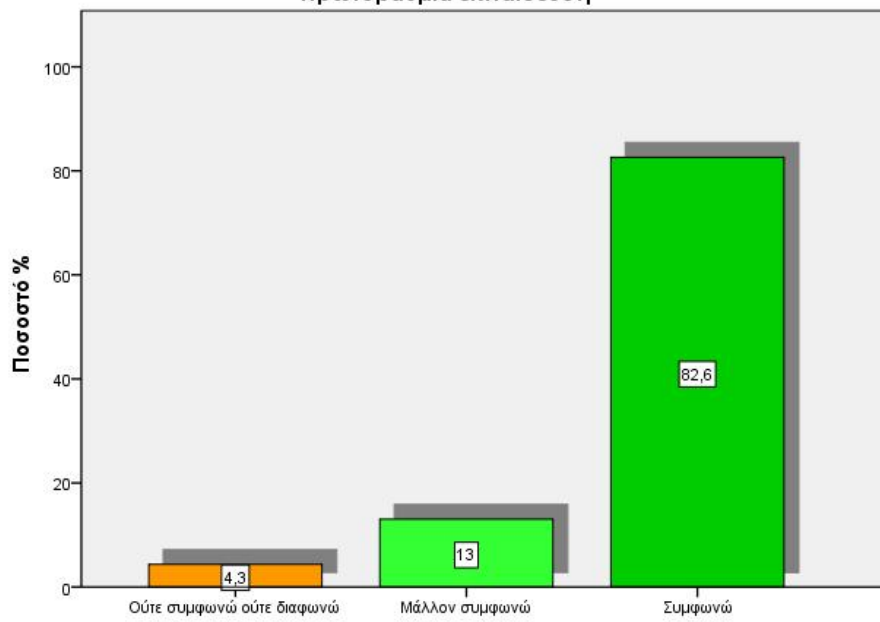
Εκπαιδευτικός και κοινωνικός λειτουργός λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Εκπαιδευτικός και κοινωνικός λειτουργός λειτουργούν αλληλένδετα στη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Είναι απαραίτητη η συνεργασία εκπαιδευτικού και κοινωνικού λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Είναι απαραίτητη η συνεργασία εκπαιδευτικού και κοινωνικού λειτουργού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

